

**INTERVIEW
ADAM CURRY**

**TECHNIEK:
DE MICROFOON**

**DECIBEL
UNIQUE FM
WAPS, -
IS LEGAAL
IDEAAL?**

Het FRM verschijnt 10 x per jaar
Losse nummers: f 5,25 / BF 105
14e jaargang nr. 1
januari 1987

AANBIEDING

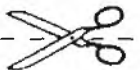
BLIJF BIJ DE TIJD MET HET FRM !!

EN NEEM EEN ABONNEMENT TOT 1 JANUARI 1988 VOOR MAAR VIER TIENTJES ! ! ! !

Maar natuurlijk kun je ook voor twee jaar lid worden! Je hebt dan tot 1989 nergens meer omkijken naar; iedere maand valt het vernieuwde FRM automatisch op je mat! En dat voor slechts f 87,50! Besluit je om voor twee jaar op de hoogte te blijven, dan krijg je bovenstaand bureau-klokje met het FRM-logo bedrukt ter waarde van f 14,95 helemaal gratis! Heb je liever een unieke jingle-cassette die je nergens anders kan kopen met speciaal voor het FRM vervaardigde jingles dan kan dat natuurlijk ook.

Trouwens, bovenstaand klokje is inclusief verpakkings- en verzendkosten te koop voor f 14,95. Huidige abonnees betalen slechts f 12,95! Wil je van deze aanbieding gebruik maken, bel dan even met 020 - 683178 en vraag naar Danielle Cooper. Dat nummer kun je ook draaien als je onderstaande bon niet wilt verwijderen of in het geval de bon reeds verwijderd is.

BON

IK WORD LID

en abonneer mij tot wederopzegging op het vernieuwde FRM

- tot 1 januari 1988 voor maar f 40,-
- tot 1 januari 1989 voor f 87,50 en krijg
 - een bureaulokje t.w.v. f 14,95 gratis!
 - een unieke jinglecassette gratis!
 - een éénmalige korting van f 7,50

Ik betaal na ontvangst van uw acceptgirokaart.

Naam :

Adres :

Postcode :

Plaats :

Telefoon :

Deze bon uitknippen, kopiëren of overschrijven en sturen naar FRM, Antwoordnummer 10516, Postcode 1000 RA in Amsterdam. De postzegels betalen wij voor je! Maar bellen gaat sneller: 020 - 683178.

Het FRM is een uitgave van:
Rinand Media bv
Adres: Postbus 1247,
1000 BE Amsterdam
Telefoon: 020 - 68 31 78
Druk: Nimo-Druk,
Monnickendam
Distributie: Betapress,
Gilze
Medewerkers: Edwin Kopper,
Jan Palmer, René Bekking,
Daniëlle Cooper, Jochem
Zandvliet, Shirley Halsema,
Martin de Groot, Jeroen van
Baaren, Rob Olthof
Juridische adviezen:
Lucas Goes
Fotografie: Peter Mathijssen,
Menno Dekker, Piet van
Rooijen e.a.
Lay-out: Jan-Tiedo Huese

Niets uit deze uitgave mag
worden gereproduceerd door
middel van boekdruk, foto-
offset, fotokopie, microfilm of
welke andere methode dan
ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van
de uitgever.

Interview Adam Curry	2
Ziekenomroep radio Lucas	6
Promotieteams	9
Is legaal ideaal?	11
Radio Monique: bericht van boord	15
DX-rapporten	16
Focus 103	18
De radio van Ton Daalhuisen	21
Zeezenders	22
Sinatra?	23
Brieven	24
Techniek: de microfoon	26
Kort nieuws	31
Tot zover	33

„Het is gewoon echt leuk om bekend te zijn”

Op zijn vijftiende ontdekte hij dat je een pick-up kan starten door de stekker in het stopcontact te steken. Vanaf dat moment was zijn interesse gewekt. Via vele microfoons is hij uiteindelijk bij Veronica terecht gekomen waar hij merkte dat het leuk is om Tina Turner te interviewen.

Nu is hij 22 en beleeft „nog steeds allemaal te gekke ervaringen, het houdt niet op, het gaat maar door...”

Hilversum is te klein voor Veronica en voor we het weten is Adam Curry te groot voor Nederland. Want „ik ben er nog lang niet, er zijn nog zoveel leuke dingen te doen”.

Naam : Adam Curry
 Geboortedatum : 3 september 1964
 Geboorteplaats : Washington D.C.
 Burg. staat : woont samen met kat
 Beroep : air-personality

Erik de Zwart is cool, Jeroen van Inkel de beste jock van Nederland en de eerste uitzendingen van Countdown waren *heavy shit*. Achtelooos zet hij zijn gloednieuwe draagbare autotelefoon op tafel. Ondertussen vertelt hij dat hij zichzelf op de radio gewoon als een *blaag* ziet. Of *host*. Of *air-personality*. Want *dj* is zo'n beladen woord.

Het is duidelijk: hier is een amerkanse nederlander aan het woord. In de Veronica-villa aan de 's Gravelandseweg in Hilversum neemt Adam Curry uitgebreid de tijd om te vertellen over het begin van zijn snelle carrière.

„Toen ik 19 was heb ik een briefje naar Lex Harding gestuurd waarin ik vroeg om een *wederzijds oriënterend gesprek over de omroep in Nederland*. Dat was natuurlijk de grootste onzin die je maar kunt bedenken. Maar Jeroen van Inkel, mijn maatje van Decibel, werkte hier al en die heeft een goed woordje voor

me gedaan. Dus dat gesprek kreeg ik. Dat werd natuurlijk de verkoop-Adam-Currydag. Ik heb een beetje zitten vertellen over mijn achtergrond, dat ik in Amerika een jaar lang radio & tv had gestudeerd. Dat ik zo veel creativiteit in me had terwijl ik maar niet aan de bak kwam, – op die manier verliep het gesprek. Lex zei opeens: 'Ja, maar waarom solliciteer je eigenlijk?' Waarop ik antwoordde dat ik helemaal niet solliciteerde maar dat ik kwam voor een *wederzijds oriënterend gesprek over de omroep in Nederland*. Lex moest lachen, zo van 'oke, we begrijpen elkaar'.”

Dit wederzijdse begrip, plus het plotselinge vertrek van Erik de Zwart naar de TROS, leidde in 1983 tot wat Adam achteraf betitelt als 'een enorme kans': het presenteren van het popprogramma Countdown.

„Het was een hele rare ervaring, na Decibel ging ik met-

een een televisie-programma presenteren. Ontzettend maf, eigenlijk. Als ik nu wel eens banden terug zie dan ben ik het onmiddellijk met iedereen eens: in het begin was het *heavy shit*. Nu is het natuurlijk veel en veel beter. Indertijd moet Lex iets in me hebben gezien, anders had hij mij er nooit aan laten beginnen. Trouwens, als ik het nu niet goed zou doen dan presenterde al lang iemand anders het programma. Dat merk ik nu ook bij het radioprogramma Curry & van Inkel. Al een keer of twee, drie zijn we iets te ver gegaan. Hebben we te lang en te slap gekletst. Dan krijg ik onmiddellijk te horen: 'He, het programma heet zo weer Teekamp & van Leeuwen, hoor'.

Ik vind het terecht dat ik dat te horen krijg. Daar is Lex voor, dat is zijn werk. In het begin met Countdown heeft Lex me waarschijnlijk bewust in het hele, hele diepe gooid. Want je kunt wel bepaalde technieken aanleren,

Studio radio 3

Foto Veronica persdienst

maar het echt onder de knie krijgen, dat lukt alleen maar door het te doen.

Dat geldt ook voor radio. Vrij in het begin al kreeg ik radio-uren. 'Anders wordt het niets met jou als discjockey', zei Lex. En die radioprogramma's waren in het begin ook vreselijk slecht. Ik vind mezelf nu nog niet goed, ik praat nog steeds raar, haal 'die' en 'dat' door elkaar. Wat dat betreft was het me, zeker in het begin, beter af gegaan in het engels. Naast het feit dat het mijn moedertaal is, vind ik engels gewoon een lekkere taal om radio in te maken. Aan mijn nederlandse presentatie werk ik nog heel hard. Maar ook Countdown kan nog steeds heel wat beter. Ik zou er nog meer een televisieshow van willen maken in plaats van weer zo'n programma met clips en artiesten.

Hoewel ik nu al vind dat we het beste popprogramma ter wereld maken. Kijk maar om je heen, of kijk naar Amerika. Wat wij hier doen is echt veel beter. Countdown is vrij origineel.

Maar vergeet niet, het *lijkt* mijn show. Dat is het natuurlijk niet. Naar buiten toe moet het zo lijken, maar er wordt door 40 man echt keien keihard aan gewerkt. Dat is een groot verschil met radio. TV is echt vervelend om te doen. TV is wachten, opnieuw doen en weer wachten. Je bent echt niet belangrijk tijdens de opnamen. Maar als ik het resultaat dan zie kan ik soms weer heel tevreden zijn. Het geeft een enorme voldoening als het goed blijkt. TV is leuk omdat het zo'n uitdaging is. Maar om te doen is het minder, het is echt heel moeilijk. En radio, daar zit mijn hart en mijn ziel in. Dat doe je helemaal alleen. Als het mis gaat heeft er maar een de schuld, en als het goed gaat kun je jezelf complimenteren. Maar echt, weliswaar om verschillende redenen; ik vind radio en tv even leuk."

In het begin kreeg Adam min of meer de kans dankzij het verdwijnen van Erik de Zwart naar de TROS. Erik heeft inmiddels ook een autotelefoon

en is weer terug in het creatieve nest. Ziet Adam zich zelf te zijner tijd ook zo'n overstap maken?

„Ik durf geen nee te zeggen. Erik riep ook altijd nee en heeft het toch gedaan. Ik wil graag nee zeggen. Maar zeg nooit *nooit*. Als ik bij Veronica weg zou gaan dan zou dat zijn omdat ik er beter van kan worden. En dat zal dan niet in Nederland zijn. Ik zie niet in hoe ik er bijvoorbeeld bij de TROS beter van kan worden. Ja, misschien financieel, maar dat is niet bepalend voor de werksfeer.

Dan moet je me een hoop gaan betalen hoor, wil je mij bij de TROS krijgen."

Toen Erik van de TROS terugkwam lag het voor de hand dat er moeilijkheden zouden komen. Ogenschijnlijk zijn die er niet geweest. Althans, de roddelbladen hebben niets geschreven. Zijn de moeilijkheden goed verborgen gehouden, of zijn ze er echt niet geweest?

„Nee. Ze zijn er niet geweest. Erik en ik dachten allebei dat het veel *heavier* zou zijn, maar het gaat juist prima. Het is enorm meegevallen. Erik is zo'n goeie gozer, en vooral ook een heel goede collega. Vind maar een betere, er zijn er niet veel. We hebben nu ieder ons eigen terrein. Het ligt allemaal vlak bij elkaar, maar ieder weet waar hij aan toe is, en dat is *cool*.”

Stopcontact

„Radio Picasso, dat was het station dat ik op mijn vijftiende met een paar vrienden heb opgezet. Dat wordt meestal niet genoemd omdat Decibel nu eenmaal groter is.

Naast Picasso zat ik tegelijkertijd bij radio Tulipa, een zienomroep in Amstelveen. Picasso, dat was heel gek. Dat was echt een evolutie; je ontdekt dat je een pick-up kan starten door de stekker in het stopcontact te steken. Dus maak je een schakelaartje. En daarna maak je dan een schakelaartje in het mengpaneel. We hebben alles zelf moeten ontdekken omdat we helemaal niets wisten. Een zender hadden we, maar dat was dan ook alles.

Bij Picasso heb ik echt veel van techniek geleerd. Het

presenteren heb ik bij de zienomroep geleerd. Op dat moment was Decibel al bezig en werkte Jeroen van Inkel daar. Die vroeg toen of ik niet eens een programma'tje wilde komen doen. Dat heb ik gedaan en vervolgens heb ik daar vijf jaar lang radio-shows gepresenteerd, in het engels. Zaterdagavond tussen 11 en 1, dat waren de goede tijden...

Maar presenteren in het engels, dat kan echt alleen in Amsterdam. Het klinkt raar maar buiten de Randstad wil men uitsluitend zijn of haar eigen taal horen. Gewoon, nederlands, geen gelul.”

Radio 3, vrijdagavond, Curry & van Inkel

- 18.45 Jeroen van Inkel zit in een kantoorje vlakbij de Radio 3 studio het weerbericht uit te schrijven. Assistent Mario zet vast een drumstel naast Frits Spits. Van Adam Curry nog geen spoor.
- 19.06 Van Inkel zet de microfoon open. Op dat moment stormt Adam binnen, beladen met koffers en een zilverkleurig colbert. Hij is dus schijnbaar op tijd.
- 19.30 Het lukt Jeroen voor de derde keer om de onderste jingle uit een stapel cards te trekken, zonder dat de stapel omvalt. Op weg naar koffie stelt Adam zich voor aan twee bewonderaarssters die in een hoek van de studio zitten.
Vrijwel onmiddellijk vallen ze in zwijm.
- 19.54 Mario wil iets meer leuke opmerkingen in verband met het drumstel. Als die er niet blijken te komen roffelt hij buiten de uitzending hard en stug door.
- 20.05 Adam begint een discussie over het feit dat een bepaalde kreet door anderen blijkt overgenomen. Jeroen is teleurgesteld in de mensheid, maar besluit de kreet niet meer te slaken.
Adam: „wij zetten de trend, anderen mogen volgen.” Ze zullen nadenken over een nieuwe trend.
- 20.45 Jeroen leest een brief voor uit Duitsland. Als de plaat loopt stelt Adam dat hij zijn fiets terug wil.
- 21.03 Tussen het nieuws en de alarmschijf start Adam 7 (zeven) jingles in, terwijl hij rookt en zeer geconcentreerd aantekeningen maakt. 493 andere jinglecards kijken jaloers toe.
- 21.26 Ben – minimix – Liebrand komt binnen met een automatische beat-counter. Men vindt 't mooi.
- 21.48 Mario is moe-getrommeld. Desondanks blijft de muziek keihard staan, en gaat het volume alleen iets lager als de 'mike' even open moet.
- 22.00 Tijdens het nieuws besluiten Adam en Jeroen 't Countdown cafe in te duiken. De twee meisjes gaan een trein naar Zwolle zoeken. Ze hebben de avond van hun leven gehad.

Op negentienjarige leeftijd kwam Adam bij Veronica terecht. Na ruim vier jaar een radiopiraat verlaten voor iets dat iedere jongen van negentien dolgraag zou willen; het presenteren van Countdown. Hoe reageerde men daar bij Decibel op?

„Ze vonden me eigenlijk gelijk al een lul. Nee, dat is onzin. Kijk, je krijgt het verschrikkelijk druk en je verliest mensen uit het oog. Gelukkig zijn er een paar figuren bij Decibel die begrijpen hoe dat werkt. Die begrijpen dat ik niet meer gezellig ieder weekend langs kan komen.

De mensen die dat niet begrijpen vinden me een bal. Denk ik. Misschien ook wel niet. Misschien wordt het wel door meer mensen begrepen dan ik denk. Maar in de Kerstweek heb ik weer bij ze gedraaid, weet je. Ook elk Oud en Nieuw zit ik bij Decibel. In de belangrijkste jaren van mijn jeugd heb ik dat daar gevierd. Ik zou niet weten waar ik het anders moest vieren. 'n Beetje bij mijn moeder gaan zitten en daar gek worden... Liever niet, dank je wel.

Ook een groot verschil met toen is het bekend zijn. Als je bij Decibel draait herkend

Het is leuk om bekend te zijn...

Foto Veronica persdienst

geen hond je. Presenteer je Countdown dan wordt je overal herkend. Ik vind dat niet erg. Als ik dat vervelend zou vinden dan moet ik wat anders gaan doen. Natuurlijk, soms is het wel eens wat te veel, maar dan ga ik toch thuis zitten? Behalve mijn kat herkent dan niemand mij. Laat ik echter voorop stellen dat het leuk is, het is gewoon leuk om bekend te zijn. Alles is er leuk aan. Het bekende nederlander zijn beschouw ik als een leuk vak. Maar het is beslist een vak. Als ik hier straks naar buiten loop ben ik nog steeds aan het werk. Mensen willen wat van me weten, of willen aan me zitten. Dat hoort bij mijn werk. En ik vind niet dat ik daardoor een ander persoon ben geworden. Er heeft ooit eens iemand gezegd: 'je verandert niet door succes maar de mensen om je heen veranderen'. Met die stelling ben ik het heel erg eens. Natuurlijk ben ik veranderd, ik ben ook ouder geworden. En wat wijzer, mag ik hopen. Maar dat soort dingen zijn heel normaal."

Op het moment dat je bekend bent neem ik aan dat het publiek je anders gaat behandelen. Velen zijn in feite jaloers, en dan krijg je al snel het stempel dat je een kapsnelijer bent.

„Dat is wel zo, maar ik weet wél wat het publiek wil. Dan zal ik ze dat geven ook. Ze kunnen me dan een bal vinden, het is toch wat ze willen. Maar ik geloof niet dat ze me allemaal zo'n klootzak vinden. Ik bedoel, die jongens die in Limburg op een tractor zitten vinden me ook best goed, alleen zullen ze dat nooit tegen mij zeggen. Want dan kom ik in Limburg om een drive-in-show te doen en dan gaan al die wijven plat voor me. Ja, daar balen ze natuurlijk van, dat is een beetje een bedreiging. Maar daarom kunnen ze het nog wel goed vinden wat ik doe."

Ambitie

„Journalistieke ambitie? Nou nee, ik geloof in entertainment. Lachen, dat is belangrijk. Niet al te moeilijk doen, zo van 'de derde single van de vierde elpee is door die-endie geproduceerd...'

Ja, daaag. Gewoon lachen, daar gaat het om.

Zo'n programma als RUR is toch ook gewoon lachen? Als je op radio en tv bezig bent vind ik dat je mensen moet entertainen. Neem nou dat interview met Grace Jones. Ik heb dat later terug gezien:

Het had geen inhoud. Journalistiek gezien had het geen waarde. Toch riep iedereen dat het een te gek interview was. Terwijl het gewoon een babbeltje was. Het mens was maf, we hebben zitten lachen en gewoon stom zitten doen. Maar het scoorde wel. Dus was het goed. Dan kan ik wel idealistisch een moeilijke en ingewikkelde show op Radio 5 gaan maken, maar dat scoort niet. En je wilt toch een populair programma maken. Althans, dat is de Veronica mentaliteit en daar kan ik me goed in vinden.

Vanuit die mentaliteit zijn er nog zo veel leuke dingen te doen. Ik ben nog lang niet klaar. Wat ik bijvoorbeeld graag zou willen doen is ontbijttelevisie. Met Koos Postema. Dan mag Postema de popartiesten interviewen en dan ga ik wel met Lubbers praten. Ik denk dat ik hele leuke antwoorden uit die man zou krijgen door hem op een andere manier te benaderen; gewoon, als een artiest. Want die man zit ook gewoon in de showbusiness. Politiek is showbusiness, meer niet."

„We doen het beslist niet voor die zielige zieke mensen”

In Nederland zijn er ongeveer 150 ziekenomroepen. Radio Lucas, gehuisvest in het Lucas ziekenhuis in Amsterdam, is er een van. Maar niet zo maar een. Gevestigde namen hebben daar het vak geleerd. Zo schalde ooit Leo van der Goot de oorschelpjes binnen en klonk er de sonore NOS-stem van Hans Hoogendoorn.

Jack Aalten en Ferry 'meneer' de Groot waren er technicus terwijl Tom Blomberg de muziek samenstelde.

Zij zijn allen vertrokken naar het verre Hilversum. Marian Barendse (44) bleef achter en ging door met programma's maken. Dat doet ze nu ruim zestien jaar.

De studio van radio Lucas blijkt verstopt op de tweede verdieping van het ziekenhuis. Hier vandaan verzorgen zo'n 50 vrijwilligers iedere week 'muziek en informatie via een plastic slangetje'. Men zendt iedere avond uit van acht tot elf uur. Op zaterdag zelfs vanaf acht uur 's morgens. Professionele apparatuur en het nodige enthousiasme zijn in ieder geval in voldoende mate aanwezig. Bij mijn binnenkomst stopt de technicus met dansen en legt uit dat 'er zelfs op de voorafluistering een gloednieuwe compressor/limiter staat'.

„Vroeger was dat anders”, vertelt Marian Barendse: „Toen ik er bij kwam, in de beginperiode van radio Lucas, waren er hooguit 100 platen. We hadden een bandrecorder die een kabaal maakte alsof het werd aangedreven

door een dieselmotor. Als het mengpaneel kapot was dan werd dat gerepareerd door er met twee vuisten op te slaan. Het was natuurlijk allemaal zeer amateuristisch. Maar je moet niet vergeten dat we ook nog van niets wisten. Piraterij bestond toen nog niet. Voordat ik in aanraking kwam met het fenomeen ziekenomroep was 'radio' voor mij een ding dat je aan of uit kon zetten. In die tijd waren we eigenlijk alleen maar vreselijk fanatiek. We gingen ook rustig door na elfen. Met een man of vijftien vormden we een ontzettend homogene groep. Iedereen was ook alles: de ene avond presenteerde je en de andere avond speelde je technicus. Of je stelde de muziek samen. Het was een heel gezellige tijd. Maar niet per sé leuker dan nu. We hebben nu betere

apparatuur en meer mensen, dus er is veel meer mogelijk. Aan de andere kant, vroeger was radio Lucas een grote vrienden-club. Dat is nu niet meer zo, we zijn nu met zo'n 50 man. De groep is gewoon een beetje te groot geworden.”

Die grote groep vormt nu een goed georganiseerde ziekenomroep met naast een uitzendstudio, ook een perfect verzorgde montage-ruimte. Onder de 500 zieken wordt een duidelijk programma- en informatieblad verspreid. De draadomroep is een volwaardig onderdeel van het ziekenhuis en staat, bestuurlijk gezien, gelijk aan bijvoorbeeld de kraamafdeling. Het verschil is alleen dat radio Lucas geen personeelproblemen kent. Nieuwe medewerkers moeten zelfs een aantal pittige tests met goed gevolg doorlopen voordat ze worden aangenomen.

Marian: „Kijk, we hebben geen behoefte aan 'Adje Rolands', die kan je zo van de straat plukken. Met een goede stem de hitnotering van een plaat oplezen, dat vind ik een beetje dom radio maken. Bij een ziekenomroep zal je ook nooit de term 'discjockey' horen. Wij hebben presentatoren en presentatrices nodig die meer in hun mars hebben. We maken hier een totaalprogramma met diverse soorten muziek, eigen reportages en allerlei items zoals

bijvoorbeeld regionaal nieuws. En dat proberen we zo goed mogelijk te doen. Kennelijk doen we het goed, want een luisteronderzoek op universitair niveau heeft aangetoond dat we een luisterdichtheid van 10% hebben. Gezien het feit dat we tegen de hilversumse zenders moeten opboksen is dat toch een teken dat radio Lucas kwaliteit levert. Daar zijn we blij mee natuurlijk; dat er zo af en toe eens iemand luistert is een prettige bijkomstigheid. Maar we doen het beseft niet voor die zielige zieke mensen. Echt waar, wie radio maakt bij een ziekenomroep doet dat voor zijn of haar eigen plezier. Althans, dat is mijn mening. Dat wil uiteraard niet zeggen dat we geen rekening houden met onze luisteraars, – integendeel. Wij begrijpen heus wel dat het doorgeven van verkeersinformatie niet bijster veel zin heeft. Maar op de eerste plaats komt toch het feit dat wij vrijwilligers zijn die een hobby hebben. En dat we redelijk professioneel overkomen, dat is mooi meegenomen.

Vanuit dat professionalisme luister ik de laatste tijd trouwens veel kritischer naar Hilversum. Heel vaak hoor ik iets of iemand in een radioprogramma waarvan ik denk 'verhip, dat doen we bij Lucas toch veel beter'.

Maar ook de programmamakers in Hilversum werken heus niet speciaal voor de luisteraar. Het is heel simpel: Als je, voor je hobby of je brood, schildert dan doe je dat niet omdat je zo'n hekel aan schilderen hebt. Toch?"

Veel van haar vroegere collega's zijn ondertussen in Hilversum terechtgekomen. Het ligt dus zeer voor de hand om

Studio radio Lucas

Marian te vragen of zij nu nooit de ambitie heeft gehad om van haar hobby haar beroep te maken.

„Die periode heb ik wel gehad, natuurlijk. Maar ik ben niet zo'n ambitieus type, ik ben niet zo'n streber. En, ach ja, ik ben hier blijven hangen. Daarbij, ik heb nu een gezin. Ik ben huisvrouw en heb daarnaast gewoon een leuke hobby. Met die combinatie ben ik nu heel tevreden. Heel vroeger heb ik eens een keer een demo'tje gestuurd naar de TROS. Die vroegen toen nieuwe medewerkers. Maar

ik heb nooit een reactie ontvangen. Ik geloof zelfs dat ik die cassette niet eens heb terug gekregen.”

Later die avond leest Marian Barendse een 'Kronkel' van Simon Carmiggelt voor. Bij haar in de spreekcel zitten drie gasten die tijdens het verhaal spontaan de slappe lach krijgen. Ze leest onverstoord en met sfeervolle intonatie door. Pas als de tune loopt en de microfoon dicht staat, lacht ze mee.

In de uitzendstudio van Radio Lucas is o.a. de volgende apparatuur aanwezig:

Verder aanwezig:

1 Soundcraft 'series two' tafel (12 in 4 uit, faderstart)
1 Triplemaster (3-delige jinglemachine)
2 Technics SP-15 draaitafels
3 Revox A-77
4 Symetrix CL-150 compressor/limiter
1 Regiepaneel (zelfbouw)
3 Telefoonvorken
1 RTW peakmeter
Diverse Pioneer hoofdtelefoons
Diverse microfoons (o.a. AKG en Sennheiser MD 441)
Diverse versterkers, cassettedecks en tuners (Sony, Technics)

Een 2 x 250 Watt installatie
Een 31 bands equalizer
Een Weircliff bulkerazer
Een KMAL record cleaning machine
2000 LP's
5000 singles
150 cassettes
300 jingle cartridges
en een aantal aardige mensen.

In de montage studio is alle apparatuur demontabel voor eventuele lokatie-uitzendingen.

Meer informatie?

1 'Alice' tafel (8 kanaals stereo, faderstart)
2 Spotmaster serie 2000
2 Technics SP-15 draaitafels
2 Revox B-77
1 Dynacord DRP-16 digitale galm unit
2 Sennheiser MD 441
1 RTW peakmeter

Radio Lucas
Jan Tooropstraat 164
1061 AE Amsterdam

advertentie

Stichting Media Communicatie

Tel.: 020-62.11.41 (na 18.00 uur) – Postgiro: 4065700 – Bank: 63.44.95.216
Postbus 53121, 1007 RC Amsterdam

Boeken

1. Nieuw bij SMC: De Historie van Radio Noordzee. Alweer een meesterwerk van Hans Knot. Boordevol foto's. f 22,50
2. Nieuw bij SMC: Caroline into the 80's. Een nog niet in Nederland verschenen schitterend fotoboek van Radio Caroline. Bijzonder mooi gedrukt. Een spotprijs f 15,-
3. Offshore Radio van Gerry Bishop. HET fotoboek over zeezenders vanaf 1958 tot eind zeventiger jaren. f 35,-
4. Nieuw bij SMC 'Zeezenders 86', een compacte vertelling met foto's over het zeegebeuren in 1986. Inclusief de laatste ontwikkelingen bij Laser. f 8,25

Cassettes

1. Nieuw bij SMC: SMC Audio Mag. no. 10. 1e maal J. Molenaar, commentaar D. Verheul over de vrije radio bladen, Haagse Harrie, quiz Ronan O'Rahily. f 10,- (C-90)

Videofilms

1. Pirate Memories. Een 65 minuten durende film over alle zeezenders voor de Ned. kust uit de zeventiger jaren. Op Beta of VHS f 85,-
2. Caroline, Monique en Laser. f 45,-. Leverbaar op VHS of Beta.

LP

Radio Monique LP, met alle singles en prog. fragmenten.
f 21,- (incl. gratis single)

T-shirts Monique f 22,50. Sweatshirts f 38,50. Posters f 7,50.

Promotieteams; leuk en lief lachen

Sedert enkele jaren zoeken een aantal omroepen in Nederland de kijkers en luisteraars op met 'promotieteams'. Deze teams bestaan veelal uit leuke, spontane jongens en (vooral) meisjes, die met hun liefste glimlach en leukste babbel nieuwe leden moeten binnenhalen. Dat is de belangrijkste doelstelling. Daarnaast verkopen ze ook nog de nodige reclame-artikelen zoals T-shirts, body-warmers en andere onzin. Rene Bekking wilde ook graag een sticker en ging op zoek naar het wereldje achter de promotieteams.

De twee meest bekende promotieteams zijn die van de TROS en Veronica. Het geheel wordt draaiende gehouden door een derde. In het geval van de TROS door een compleet andere firma. Deze firma exploiteert het team. Wil je een winkel openen met het TROS-promotieteam, dan dien je daar gewoon voor te betalen. Dit onder het motto dat 'het' publiek trekt. In ruil voor de leden mag het bedrijf de naam van de omroep gebruiken. De omroep stelt als eis dat de teams aanwezig zijn bij uitzendingen en evenementen op lokatie. Het mes snijdt aan alle kanten zolang er potentiële leden blijven bestaan.

Het NCRV promotieteam pakt het heel anders aan. Reclame via radio en tv wordt niet gemaakt; het team is alleen aanwezig bij locatie activiteiten. Volgens de NCRV is deze manier rendabel genoeg om er mee door te gaan. Daarbij zou een 'te snelle' aanpak niet goed vallen bij de achterban van de NCRV.

Maar wat zijn eigenlijk de eisen waar je aan moet voldoen, wil je lid worden van een promotieteam? Deze vraag werd door alle omroepen bijna

eensgezind beantwoord: De medewerker moet beschikken over goede contactuele eigenschappen en representatief voor de dag kunnen komen. De NCRV stelde daarbij als extra-eis dat een gesprek op redelijk niveau mogelijk moet zijn.

Alles welbeschouwd kun je stellen dat de omroepen op een goedkope manier leden werven. De organisator die een winkelcentrum opent huurt het promotieteam en levert meteen de potentiële nieuwe leden.

Je zal je misschien afvragen waarom de illegale radiostations meestal geen promotieteams gebruiken. Hoewel ze geen leden kennen, kunnen ze uiteraard wel goede publiciteit gebruiken.

Begin jaren 80 waren er drie vrij grote, populaire piraten in de regio Noord-Holland. Dat waren Unique FM, Radio Decibel en Radio Nova. Radio Unique begon in 1978 op de Amsterdamse kabel. Van promotie was geen sprake. De enige krant die een aantal artikelen schreef over Uni-

que FM was Het Parool. Unique FM had verder geen promotie-team nodig. Ze zorgden zelf voor de nodige publiciteit door middel van diverse 'stunts'. Zo werd op een fabrieksterrein een 105 meter hoge schoorsteen ingebruik genomen. Unique werd zelfs in Duitsland en België ontvangen. Het oprollen van deze zendlokatie haalde menige voorpagina. De 'grap' met de slang (een giftige slang werd als bewaker bij de zender in een terrarium geplaatst) kreeg ook ruime aandacht in de landelijke pers.

September 1984 kwam de laatste stunt van Unique. Een levensecht lijkende nepbom zorgde er voor dat de Explosieven Opruimings Dienst moest worden ingeschakeld. Een hele wijk moest worden ontruimd. Deze grap betekende het einde van Unique als piraat.

Radio Decibel heeft ook nooit behoefte gehad aan een promotie-team. Volgens Rene de Leeuw zijn een aantal vaste luisteraars en fans ooit met een initiatief gestart, maar er is nooit iets van de grond gekomen. Er was een geldschietter die het nodige in DB stak. Hierdoor konden ze

LB RUSH AUDIO-VIDEO

top40
HIT
AUDIO-VIDEO
met een glimlach

BERT
VAN
DER
LAAN

WHOOPS.....

LB RUSH AUDIO-VIDEO

jingles, spots en.....

radioprogramma's

NIEUW van **LB RUSH**

55 minuten

DE BESTE NIEUWE

DE BESTE OLDIES

DE NIEUWSTE HITS UIT DE BENELUX
EN GROOT-BRITANNIË PLUS.....

EXCLUSIEVE HITS UIT DE BILLBOARD
USA HOT 100

VERDER DE TOP 10 HITS UIT DE USA VAN 10 EN 20 JAAR
GELEDEN EN DE ROCK&ROLL CLASSIC

aanbieding voor snelbestellers:

BIJ AFNAME VAN TENMINSTE 10 PROGRAMMA'S TOT 1-4-87

2, jawèl: 2 gesproken jingles GRATIS ! !

LB-RUSH Audio-Video Productions
Het Nieveen 55,
7948 CL NIJEVEEN.
Tel.: 05229 - 2218

JINGLES/SPOTS/COMMERCIALS
RADIOPROGRAMMA'S
ACHTERGRONDmuziek SERVICE
8-SPOREN OPNAMESTUDIO

Belangstelling ?

stuur de bon terug....

of bel metèèn !

(NL) 05229-2218

JA, wij willen een proefprogramma ! F10,-/BFr250,-

(GAARNE CHEQUE, POSTWISSEL INSLUITEN)

naam radiostation:

adres/plaats:

met groot vermogen uitzenden. De uitzendlocatie was bij de jeugd bekend en de muziek sprak aan. Wel is er ooit een maandblad op poten gezet, maar dat bloedde na enkele edities dood. Na een verhoogde activiteit van de RCD besloot men op legale wijze verder te gaan. Weinig promotie-team bij Decibel.

Radio Nova heeft wel een promotie-team gehad. Het doel van dit team was om Nova populairder te maken dan alle andere. Verder bracht Nova iedere maand een zogenaamde nieuwsbrief uit. Het promotie-team bracht deze blaadjes rond om postzegels te sparen. Zo'n blaadje kostte de luisteraar f 10,- per jaar. Dit heeft honderden leden opgebracht (lees duizenden guldens). Na een paar nummers werd de nieuwsbrief opgeheven. Het geld was op-

Herman de Graaf, nog steeds eigenaar van Nova, wenste – ook telefonisch – hier niet op in te gaan. Luuk Hasselman, in die tijd pr-man bij Nova, wilde wel het een en ander kwijt. Volgens hem was het promotie-team bijna de ondergang van Nova. Oorzaak volgens Luuk: financieel wanbeleid. Maar hoe het ook gegaan is, het betekende een vroegtijdig einde van de pro-

motie-activiteiten van Nova. Een tip van Luuk Hasselman; „Laat het promotieteam zich nooit met programma's of andere radio-zaken bemoeien." Met andere woorden; schoenmaker blijf bij je leest anders komt er deze zomer geen hond meer naar je toe.

Rene Bekking

Te koop aangeboden

LINEAIR 200 WATT

voor meer informatie: 040 - 817122

„We hebben nooit echt piraat willen spelen”

zegt Rene de Leeuw van Decibel radio nu ze, net als Unique FM en WAPS, 20 uur per week legaal op het Amsterdamse kabelnet mogen uitzenden. Dit lijkt redelijk ideaal: boetes behoren tot het verleden en platen zowel als apparatuur worden nooit meer in beslag genomen. Maar de problemen blijken nu van een andere kant te komen. Werd vroeger de studio leeggehaald, nu is er nauwelijks geld meer om hem fatsoenlijk in te richten. Neem daarbij een boze BUMA en een geringe luisterdichtheid, en we horen Menno Dekker van Unique FM stellen dat „de kabel voor Unique slechts een tussen-’station’ is, een stap op weg naar een echt, commercieel draaiend, radiostation.”

Studio Unique FM

Eind 1981 begon Jan Lichtenberg het illegale radiostation WAPS. Hij noemde zichzelf 'Barry Pitch', zette een mastje op het dak en het feest kon beginnen. In de zomer van 1984 zag hij in dat het feestje niet zo leuk meer was. „Wat achteraf heel verstandig is geweest,” zegt Jan Lichtenberg nu, „is dat we onmiddellijk alle instanties hebben laten weten dat we stopten met illegaal uitzenden en een serieuze poging zouden wagen om legaal te worden. Een beetje tot onze verbazing werden we vrijwel meteen serieus genomen. Om ons heen riepen alle andere piraten dat het op die kabel niets zou worden.

„Zij zouden wel doorvechten voor vrije commerciële radio’. Dat soort kreten. We hebben ons daar niets van aangetrokken. Mensen die toen dat soort dingen riepen stonden een jaar later bij STAD radio Amsterdam op de stoep om ook een zendmachtiging te krijgen.”

Maar die mensen hadden natuurlijk weinig keus: aan de lopende band waren er invallen van de RCD en politie. Drie zenders per dag was geen uitzondering. Desondanks zegt Menno Dekker van Unique FM: „Ook als we nooit waren gepakt denk ik

dat we er uiteindelijk toch wel mee gestopt waren. Op een gegeven moment waren we zo gigantisch populair, dat was nauwelijks meer te verbeteren. Als illegaal station hadden we ons nut gehad. We hebben onszelf en anderen bewezen dat we goede commerciële radio kunnen maken voor een zeer breed publiek. In die tijd hebben we enorm veel geleerd. Wij vonden dat we vernieuwende radio-ideeën hadden. De meeste daarvan zijn geslaagd in praktijk gebracht. En als je dat op illegale basis doet, vind ik dat je op het hoogtepunt moet stoppen. Na ons zijn andere illegale stations doorgegaan en je ziet duidelijk dat die zich niet verder ontwikkelen. Het feit dat we nu op de kabel zitten wil helemaal niet zeggen dat we niet doorvechten voor ons ideaal; vrije commerciële radio. We zien dit als een tussen-station. Volgens ons is dit de enige manier om in de toekomst commerciële radio via de vrije ether te kunnen maken.”

Commerciële radio via de vrije ether, liefst 24 uur per dag, dat is het doel waarnaar allen streven. Maar allen zijn het er over eens dat 'commerciële' draaien iets anders is dan 'zakken vullen'. Men wil voor het grootste gedeelte

gebruik blijven maken van vrijwilligers. De overige kosten kan men dekken door inkomsten uit advertenties. Die zekerheid heeft men uit de illegale periode.

Daniel Dekker van Decibel radio: „We hebben uitgerekend dat we Decibel kunnen laten bestaan voor f 6200,- per maand. Dat is dan inclusief de huur van het pand en het gas en licht. Een dusdanig bedrag is een schijntje voor een volwaardig radiostation. Maar het is er niet. Het ministerie van WVC kan zich dan wel op de borst kloppen van 'kijk eens wat wij doen; wij geven lokale radio een kans!', maar over geld praten ze niet. Ja, in het gunstigste geval zeggen ze dat je geen lokale radio moet maken als je geen geld hebt. Blindheid. Mensen die dit lezen denken misschien wel weer: 'Oh jee, die willen poen verdienen', maar dat is helemaal niet zo. Het moet gewoon kunnen draaien, en op het ogenblik zijn we meer bezig met het hoofd boven water te houden dan met programma's maken. In het verleden kwam er wel veel geld binnen, maar ook toen hebben we er zelf niets aan overgehouden. Dat ging allemaal in het station. Als het bijvoorbeeld ging om storingsvrij uitzenden dan keken we niet op f 1000,-.”

Subsidie

Wie weinig financiële zorgen heeft is Albert Kuijer van Waps. Ze hadden het geluk dat hun start als legale jongerenradio in het internationale jongerenjaar viel. In het kader daarvan kregen ze als grootste project f 39.000,- startsubsidie. Met dat geld werd naast het radiostation een blad gestart: 'WAPS' magazine. Na een aanloopperiode werd de oplage gratis verspreid en dus sterk verhoogd.

Dankzij grote adverteerders werd het blad rendabel. Zeer onlangs kregen ze bij Waps het bericht binnen dat ze maar liefst opnieuw f 50.000,- subsidie krijgen

pen gesubsidieerd en wel van start. De perspectieven zijn dus niet onaardig. Waarom heeft Waps in tegenstelling tot Unique FM en Decibel op geen enkele manier financiële

René de Leeuw en Daniel Dekker van Decibel radio

van de gemeente Amsterdam, afdeling werkloosheidsbestrijding. Dit naar aanleiding van het feit dat ze veel aandacht besteden aan, en goede contacten hebben met het arbeidsbureau. Tevens hebben ze de LJO, de Landelijke Jongerenradio Organisatie opgericht, waardoor ze in diverse steden afdelingen kunnen oprichten. In Rotterdam en in Groningen gaan vanaf maart '87 ook twee lokale omroe-

zorgen? Albert Kuijer: „Ten eerste hebben wij subsidie gehad omdat we naar een andere studio moesten verhuizen. Bij de Concertzender waren we eigenlijk te gast. Daarbij hebben we de mogelijkheden om mensen hier een hoop ervaring op te laten doen. Ervaring niet alleen in radio, maar ook in de journalistiek, in marketingtechnieken en noem maar op. Dit laatste natuurlijk door het blad wat we elke

TOP FORMAT'S NIEUWE '86/'87 DEMO- CASSETTE IS NU UIT!

- Het nieuwste en heetste in nationale en internationale jingles.
- + EXTRA 7 swingende anti-alcohol spotjingles (30 sek.).
Volledig gezongen versies, ingesproken versies, donuts.
Voor gratis goodwill-gebruik op jouw station!
- Superchromdioxide cassette!
- Stuur f 25,- naar Postbus 6040, 2001 HA Haarlem/Holland.
- Of stort f 25,- op postgirorekening 4149494
t.n.v. Top Format Prod. BV.

TOP FORMAT productions b.v.
De succesformule voor radio in de Benelux.

Postbus 6040 2001 HA HAARLEM/Holland Tel. 023-320640/310522 Telex: 41605 tkom/top Telefax: 315473

maand verspreiden. Waarom wij wel subsidie krijgen en de anderen niet? Nu, wat heel belangrijk is denk ik, het gegeven dat we een gezonde financiële bedrijfsvoering hebben. Ik kan me voorstellen dat een gemeente geen subsidie geeft aan een stichting of vereniging waarvan het voortbestaan enigszins onzeker is."

Waps zelf is dan ook de enige binnen bovengenoemd kader die echt tevreden is over 'uitzenden' via de kabel: „Het is ons enorm meegevallen, – we hebben een groot aantal luisteraars. Het gaat goed."

Het bereik van het Amsterdamse kabelnet is een kleine 400.000 mensen. Waps claimt ongeveer 60.000 luisteraars te hebben. Maar van het totaal aantal mensen die de mogelijkheid hebben om naar kabelradio te luisteren blijkt slechts 13% hier ook daad-

werkelijk gebruik van te maken. Zo'n 56.000 potentiële luisteraars. De schatting van Waps lijkt dus aan de hoge kant.

SALTO

Op het ogenblik wordt er onder de vleugels van Stad radio Amsterdam uitgezonden. Die heeft bepaald dat iedere lokale omroep 20 uur per week mag uitzenden. Binnenkort gaat de organisatie van het geheel over naar SALTO, een organisatie die een machtiging heeft gekregen voor het verzorgen van lokale televisie.

Menno Dekker: „Bij SALTO hebben ze absoluut geen verstand van radio, en daar komen ze voor uit. Wanneer we overgaan naar SALTO zal er ongetwijfeld veel veranderen. Stad heeft ons 20 uur gegeven, maar waarom weet bijna

Menno Dekker

niemand. Misschien omdat ze zelf ook 20 uur hebben. In het begin leek het er op dat de toeloop op de Kabel gigantisch zou zijn. Daarom hebben we ook gekozen om uit te zenden tussen 11 en 2 'nachts. En daarom zit onze

studio op een steenworp afstand van de studio van Decibel, zodat we van hun lijnen gebruik kunnen maken.

De bureaucratie is moeilijker te overwinnen dan we eerst dachten. Neem nou de BUMA; die dreigden opeens veel meer rechten te heffen dan we konden betalen. Achteraf blijkt het een storm in een glas water, maar dat soort dingen zijn we in het afgelopen jaar zoveel tegen gekomen. Wat er nu op de kabel wordt gecreëerd is een soort Hilversumpje. En dat is een absoluut onacceptabele situatie voor de luisteraar. Die komt er totaal niet meer uit. We voelen ons op het ogenblik geen radiostation. We zenden ruis uit met af en toe wat platen. Voordat we om 11 uur beginnen wordt er gewoon ruis uit gezonden. Als je daar goed over nadenkt is dat toch eigenlijk te gek voor woorden?"

De ontwikkelingen op het kabelnet gaan vrij snel. De algemene verwachting is dat het binnen nu en twee jaar toch redelijk in positieve zin veranderd moet zijn. Binnen nu en vijf jaar denkt men legaal, lokaal en commercieel 24 uur per dag uit te zenden. Aan Menno Dekker de vraag of hij tot nu toe eigenlijk blij is met de kabel:

„Blij?!”

„Ja, dat je zegt van ... 'hoi' ...”

„Nou nee, ... wel aardig. Ik ben er eigenlijk niet kapot van. Maar dankzij de vele brieven naar allerlei overheidsinstanties heb ik wel goed leren typen.”

UNIQUE FM

Postbus 22551
1100 DB Amsterdam
020 - 980670

Dagelijks op de kabel 105.5 FM van 23.00 uur tot 02.00 uur. Donateur kun je worden door een tientje of meer te storten op postgiro 452.30.30.

Ook geeft de Stichting UNIQUE FM twee cassettes uit:

- een overzicht van alle jingles tot nu toe, en;
- een documentaire over het station vanaf het allereerste begin, deel I.

De jinglecassette kost f 27,60 en de documentaire kost f 25,-. Beide inclusief verzendkosten. Bestellen kun je door het bedrag van de cassette van jouw keuze over te maken op giro: 452.30.30.

Stichting W.A.P.S.

(Wave Amsterdam Power Sound)

Postbus 9411
1006 AK Amsterdam
020 - 845333

Dagelijks (behalve zondag) op de Kabel FM 104.5 van (plusminus) 15.00 uur tot 19.00 uur. Voor f 25,- ben je donateur en krijg je een 'membership-card', waarmee je in bepaalde zaken korting kan krijgen.

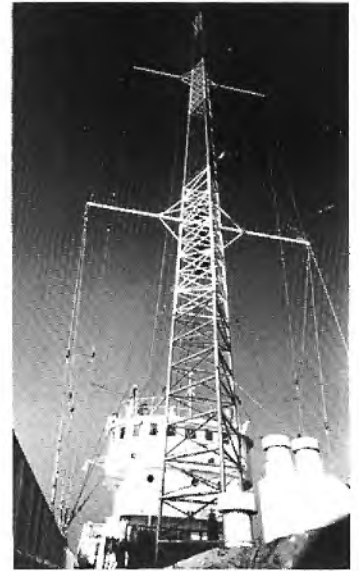
Studio Decibel radio

Decibel radio

Postbus 11502
1000 BD Amsterdam
020 - 184168

Zaterdag en zondag via de kabel 105.5 FM van 09.00 uur tot 19.00 uur. Donateur wordt je voor een tientje via 020 - 184 168!

Karbonade en Noord-Oost 7

„Al die weken, hoe hou je het in hemelsnaam uit?”

Een veel gestelde vraag op het moment dat je weer eens vaste grond onder de voeten hebt.

„Nou eh, prima”, is dan meestal het antwoord. Het is nog een eerlijk antwoord ook.

Over een verblijf op de 'Ross Revenge' blijken heel wat misverstanden te bestaan. Zo veel zelfs dat ik af en toe de behoefte heb om met een megafoon rond te lopen en alleen maar hard 'NEE' te roepen.

Inderdaad, aan boord is geen discotheek, alsof dat het belangrijkste zou zijn. Er is ook geen bioscoop. Maar voor de rest, ja hoor, alles. „En eh, . . . vrouwen?”, vraagt een toevallig passende seksist. „Zeker meneer, op mooie dagen soms zelfs drie”.

Om u een idee te geven hoe het allemaal wel in z'n werk gaat zal ik bij deze een korte dagindeling geven. Opstaan, wassen, ontbijten en dan aan het werk. Wat dat betreft, zoals u ziet, is er geen verschil met het vasteland. Ja, er is geen reistijd naar het werk toe, dat scheelt. Soms wordt daarvan gebruik gemaakt door tussen opstaan en beginnen met werken slechts een ruimte van vijf minuten te laten. Ik noem geen namen.

We waren bij het werk: zo'n acht à tien uur per dag, niet aan een stuk maar meestal met een flinke pauze. Als er dan om 19.00 uur weer een Monique-dag voorbij is, staat er in de messroom een warm maal klaar. Soms gewoon, soms bijzonder, maar veelal overvloedig. Wil mijnheer een tweede karbonade, dan krijgt mijnheer een tweede karbonade.

Na het eten naar huis is dus uitgesloten. Je denkt er ook niet aan als je 's avonds getrakteerd wordt op adembenemende zonsondergangen en nooit geziene sterrenhemels. Maar daarmee is nog lang niet alles gezegd over een willekeurige werkdag. Want de hele dag door wordt er gepraat, gediscussieerd, geroddeld en gespeculeerd. Over de interne roerselen van de wasmachine, de keuze van de zondagse stropdas, de kwaliteit van het bestaan in het algemeen en het weer in het bijzonder.

Kortom, het woord verveling dat de landrot voor in de mond ligt, verdwijnt uit de woordenschat van een zendschip-bewoner.

Beste lezer, er is zo enorm veel te vertellen over het bestaan dat ogenschijnlijk elke dag hetzelfde is.

Over hoe bijvoorbeeld schrijver dezes een hagelwitte slip kwijtraakte en weer terug kreeg. Over waarom de sloop Thatcher bijt. Over de techniek van het vervoeren van 2 koppen koffie in windkracht noord-oost 7. Daarover volgende keren veel meer.

Wim de Valk

11-10	00.50	Colorado	Beekbergen	106	22323	
	01.24	Bonanza	Harkema	105	33333	
	01.44	Gofy	Harkema	104.5	32333	
	03.04	Fenix	Harkema	107	43344	
	03.29	Bluoe Bayoe	Didam	105.5	21122	
	04.26	J. de Palingboer	Weerselo	105	43444	
	21.19	Pioneer	de Wijk	105	44444	
	00.31	Johnny Ringo	Zutphen	105	33444	
	15-10	01.18	Atlantis	Groningen Stad	104.5	21212
		01.37	Zwartekraai	Akkrum	104.5	32333
22.31		Baracaan	Ommen	104.5	44444	
22.40		Excelsior	Oldenzaal	105	44444	
23.06		Delta Zuloe	Zaandam	105.5	34444	
23.46		Texas	Harkema	104.5	43344	
00.16		Vitesse	Oss	105	21122	
00.24		Activetie	Dordrecht	104.5	33233	
00.42		Alpina 3	Alphen a/d Rijn	105	23333	
00.46		Monza	Oss	106	22222	
17-10	15.13	Bonanza	Doesburg	105	31223	
	18.09	Fox	Schalkwijk	105.5	32223	
18-10	17.52	Blokgolf	Boskoop	105	33223	
21-10	14.02	Calimero	Zwartebroek	104.5	44444	
	14.40	Bud Spencer	Ommen	104.5	55555	
1-11	16.26	Centurion	Heino	101	44344	
	16.28	Vrijbouter	Enschede	104.5	34444	
	17.31	Vrij Twente	Markelo	104.5	24333	
	17.32	Cerbrus	Hengelo	104.5	23323	
	17.34	Pandora	Enschede	105.5	23333	
	17.32	Orion	Lemelerveld	102.5	44344	
2-11	21.05	Ronalisa	Enter	106.5	21122	
	21.10	Charlie Delta	Hengelo	105	22222	
3-11	00.24	Tropical	Tiel	105	23323	
	00.32	Mercurius	Wijhe	106	44444	
	00.34	Houston	Uithuizen	106	23323	
3-11	00.55	Normande	Stadskanaal	106	34434	
	00.57	Flamingo	Harkema	105	54455	
	01.39	Midland	Zuilichem	104.5	34344	
	01.44	Blissard	Wageningen	105	23433	
	01.47	ARZ	Roosendaal	104.5	34444	
	01.49	TRM	Oss	105	34434	
	03.52	Elbimbo	Heerlen	104.5	32233	
	18.45	Studio 19	Zelhem	105	34344	
	19.32	Centraal	Drogeham	105	33333	
	4-11	14.00	Arona	Ommen	105	44444
14.05		Baracuda	Raalte	104.5	55555	
14.53		Twilight	Dalfsen	104.5	21212	
15.03		Uk 2	Rijssen	105	34344	
19.02		Houthakker	Raalte	105	43344	
22.21		Wielewaal	Weerselo	105	43244	
6-11		18.13	Schakel	Barneveld	105	32333
	18.15	Draaiende Slijter	Voorthuizen	104.5	32233	
	18.23	T.C. (Tango Charly)	Brummen	106	33333	
	18.27	Delta	Voorthuizen	105.5	43344	
	19.06	Scheepsjager	Almelo	105	43444	
	23.00	Jaquator	Raalte	104.5	44555	
8-11	01.00	Spectrum	Wijhe	104.5	45555	
	01.20	Dakota	Nijmegen	105	32333	
	02.05	Starlight	Gennep	104.5	23323	
12-11	21.15	Hyperion	School	104.5	33223	

Dx-Amateur Radio Delta lokatie Zwolle (Ov)
P.L.L. gestuurde zender mrf 237.138
7-elements antenne (horizontaal) ± op 12 mtr.
boven de straatstenen – Tuner Inkel T.D100
geen digitale aflezing/Postbus 30058 – 8003 CB Zwolle

SATELLIET-ONTVANGST

nu bereikbaar voor iedereen!

VOOR **f3900,-** LEVEREN EN PLAATSEN WIJ EEN GEHEEL COMPLETE SATELLIET-ONTVANGST INSTALLATIE BESTAANDE UIT:

- Super-gevoelige draaibare schotel
- Super-low-noise downconverter met afstandbediende elektrische polarisatie-rotor
- Satelliet-tuner met zowel HF- als LF uitgangen

Reeds nu is ontvangst van zo'n 20 verschillende programma's mogelijk en hier komen er in de loop van het jaar nog vele bij.

KIJK ONGESTOORD NAAR DE GLASHEDERE BEELDEN VAN O.A.:

SUPERCHANNEL (Engels, met o.a. MUSIC BOX)
CNN (U.S.A. 24-uur per dag!)
WORLDNET (U.S.A.)
FILMNET (alleen met decoder)
R.A.I. (Italië)
PREMIERE (De nieuwste speelfilms!)

RTL-plus

TELECLUB (De nieuwste speelfilms)

SCREENSPORT (Engels)

LIFESTYLE (Engels, met veel Amerikaanse programma's)

SAT-1 (Duits)

3-SAT (Duits)

TV-5 (Frans)

EUROPA TV (bij terugkomst)

MUSIC BOX (Duitse versie)

SKY CHANNEL (Met decoder)

VISNEWS (Engelse nieuws-items voor de omroepen)

WTN (Als Visnews)

**HET SATELLIET-TIJDPERK IS NU DEFINITIEF AANGEBROKEN.
WACHT NIET LANGER EN BEL:**

Lion Satellite Systems, Postbus 99, 2211 AB Noordwijkerhout. Telefoon: 06-52106301

Unique FM: Documentaire deel I!

Het verhaal van Unique FM vanaf het prille begin in documentaire-vorm is nu verkrijgbaar op cassette voor slechts f 25,-!

Ook verkrijgbaar is een cassette met daarop alle jingles ooit gebruikt!
Deze cassette kost f 27,60, inclusief verzendkosten.

Bestellen kan door overschrijving van het bedrag op giro: 452.30.30.

Focus 103: „Kiezen voor de gulden middenweg”

Met een duidelijk 'format', een horizontale programmering, dj's van Unique FM en naar schatting 350.000 luisteraars is Focus 103 het meest populaire illegale radio-station van Noord-Holland.

Koffie met gebak draagt bij aan een goede verstandhouding met de radio controle dienst (RCD). Desondanks is Focus 103 een illegaal radiostation en overtreedt het de wet. Focus-eigenaar Sjoerd Klein heeft daar een andere visie op: „Wij voelen ons geen wetsovertreders, we willen gewoon commerciële radio maken op een professioneel niveau.”

Op weg naar Alkmaar blijkt Focus 103 in een straal van 30 kilometer goed te ontvangen. De stem van Frits Koning doet vermoeden dat Unique FM van het amsterdamse kabelnet is afgeweken. Eenmaal in de Focus-studio maakt eigenaar Sjoerd Klein duidelijk dat Focus beslist geen tweede Unique FM is: „Unique was vrij conservatief. Wij maken radio op de Amerikaanse manier; veel promo's en ieder half jaar een nieuw jingle-pakket. Focus is 'fast-radio'. Unique heeft vier jaar lang hetzelfde jingle-pakket gebruikt.”

In feite is Focus 103 opgezet door twee jongens die 'modelvliegen' als hobby hadden. Op een zeker moment is de gemeente gaan klagen over de geluidshinder die de vliegtuigjes veroorzaakten. Noodgedwongen vonden de jongens een andere hobby: zendertjes bouwen.

Dat doen ze nu zo'n vijf jaar. „Maar je moet natuurlijk niet denken dat we in de begin-jaren zo gedraaid hebben als tegenwoordig. We zijn pas drie jaar geleden een commercieel weekendstation geworden. In die tijd hadden we zelfgemaakte reclamespots en de discjockeys, ach, dat was meer een vriendenploegje. Verstand van presentatie had eigenlijk niemand. Van 'de oude garde' is dan ook niemand overgebleven. In september 1985 is Focus 103 een volwaardig commercieel radio-station geworden; 24 uur per dag / 7 dagen per week. Toen is eigenlijk alles begonnen.,,

Studio Focus 103

Er zijn in Noord-Holland al zoveel radio-stations op de FM-band. Waarin onderscheidt Focus 103 zich van de anderen?

Sjoerd: „Focus zendt 24 uur per dag 7 dagen per week uit, iets wat ons zeer populair maakt in deze regio. Noord-Holland kent weinig '24-uurs' stations. Er zijn er wel een paar maar die beschouwen we niet als concurrenten. Focus werkt uitsluitend met kwaliteit-discjockeys. We zijn beslist geen opleidingsinstituut voor dj's. Het merendeel van onze mensen hebben wij zelf benaderd. Ze komen van Unique FM, Decibel, noem maar op. Je kent elkaar in dit wereldje. We draaien wel eens spotjes op de radio waarin we om medewerkers vragen, maar het merendeel dat daar op reageert is 'vulnisbak-

kenwerk'. In de afgelopen drie jaar zijn er op die manier maar twee mensen bij Focus terecht gekomen. Een goede stem en fatsoenlijk nederlands zijn de minimum eisen die we stellen. Op het ogenblik krijgen we nog steeds heel veel sollicitatie-bandjes binnen. Daar zijn we blij mee; we gebruiken ze om LP's op te nemen.”

Focus 103 is commercieel; men kiest dus voor een duidelijk 'format' waarachter een bepaalde filosofie schuilt. „Uit ervaringen is gebleken dat de gemiddelde luisteraar, afgezien van de bedrijven, per dag een kwartiertje luistert. Binnen dat tijdsbestek moet de luisteraar een soort van 'muzikale injectie' krijgen. Een 20-jarige die een plaat uit de zestiger jaren hoort die hij niet kent, moet we-

ten dat er daarna een plaat komt die hij wel kent. Madonna ofzo. Maar een huisvader die uit zijn bol gaat bij Elvis Presley, moet weten dat er na Madonna weer een plaat voor hem komt. Binnen een kwartier moeten alle genres de revue passeren om zodoende een brede doelgroep tevreden te stellen. Ons 'format' houdt in: een plaat uit de 60-er jaren, een recente hit, een plaat uit de 70-er jaren, een tip, en vervolgens een plaat uit de 80-er jaren; een 'recurrent' (tamelijk recente hit) bijvoorbeeld. Indien iemand twee hits achter elkaar draait zal hij niet onmiddellijk ontslagen worden, maar hij krijgt het wel van de programma-leiding te horen. Platen die de heren discjockeys zelf leuk vinden draaien ze maar thuis."

Focus kent aparte afdelingen: discjockeys, 'n programmaleiding en een aparte technische dienst voor het installeren van zenders en (vrij hoge) antennemasten. Programmaregisseurs kent Focus niet.

„We werken met professionele mensen waarvan je mag verwachten dat ze weten hoe een programma in elkaar zit: Niet te veel jingles of commercials achter elkaar draaien, en maximaal twee 'naam-shouts' per uur."

Focus komt niet naar je toe

Het schijnt dat illegale radiostations die teveel de publiciteit opzoeken door de RCD het zwijgen krijgen opgelegd. Focus 103 stemt hiermee in. „Afgelopen zomer bestond het plan om met een bus rond te toeren en op lokatie onze programma's op te nemen, met interviews, artiesten en dergelijke. Maar dat soort leuke dingen zijn niet haalbaar als je er elke dag wordt uitgehaald door de RCD. De maandelijks terugkerende Focus-feesten, in een discotheek, hebben we ook moeten beëindigen. Voor genodigden waren er zelfs speciale 'club-cards' gemaakt. Die zijn nu ook waardeloos. In maart 1986 maakten we bandprogramma's op een beurs in

**NIET VAN DEZE WERELD!!
EIGENLIJK TE WAANZINNIG!!
en vooral KOM-KOMMERCIEEL!!**

DE NIEUWE:

DEMO '87
cassette

- * met nieuwe voorbeelden van gezongen en gesproken reclamespots.
- * fragmenten uit recente jinglepakketten
- * Voorbeelden van TREND-JINGLES zoals samplers, trickers en Grazy jingles
- * ook voorbeelden van SHOUTS, JOCKSINGS, whispers, voice-overs, promospots, fillers, inserts etc.

en als extra kado:

**30 GRATIS PROGRAMMA
EFFECTEN**

Bestel nu de democassette 1987 van:

ZIAJA & DORST
van idee tot eindprodukt

HOE BESTEL IK EEN DEMOCASSETTE???????????

- * met 30 GRATIS programma-effecten
 - * in dolby/stereo superchroomdioxide
 - * recente voorbeelden van spots en jingles
- STORT f 15,- OP POSTGIRO NR. 5567950 OF
STUUR f 15,- NAAR:

**ZIAJA & DORST
MIQUELSTRAAT 124B
2522 KV DEN HAAG**

Telefoon: 070-999225 (24 uur per daag)

Alkmaar. Dat hebben we nog net mogen meemaken. Vanaf april zijn we aan de lopende band uit de lucht gehaald, soms zelfs twee keer op een dag. Dat houdt niemand vol. Vandaar dat we onze promotie-activiteiten hebben beperkt tot nul, anders overleef je niet als illegaal radiostation. We kiezen nu nog enkel voor goed radio maken en verder niets. Dat is in onze ogen de gulden middenweg."

Focus 103 schuwt teveel publiciteit, waarom is duidelijk. Dat Focus ook zonder goed kan functioneren bewijst het programma 'Noord-Holland-Lokaal', gepresenteerd door Johan Vermeer. Voor dit programma komen dagelijks zo'n 40 tot 50 brieven binnen met regionale informatie, van opgebroken wegen tot het wekelijks programmaoverzicht van de voetbalclub AZ '67. Betekent veel brieven per dag ook veel luisteraars?

„Een marktonderzoek, gehouden in het begin van 1986, wees uit dat we in Noord-Holland zo'n 350.000 luisteraars hadden. Dat is natuurlijk vreselijk veel, maar vergeet niet dat we toen tot in Amersfoort te ontvangen waren. Dat is wel zo'n 100 kilometer hier vandaan. We draaiden toen met 400 watt. Omdat we er de laatste tijd heel veel uit zijn gehaald zenden we nu met half vermogen. Dat kost ons luisteraars, maar het spaart de Focus-kas."

Respect

Mocht de RCD onaangekondigd langskomen, dan heeft Focus altijd koffie met gebak klaar staan. Niet dat de ambtenaren nu zo welkom zijn maar „het draagt bij aan de goede verstandhouding", volgens Sjoerd. „We respecteren elkaars standpunten. De RCD

heeft zich tegenover ons altijd zeer coulant opgesteld. Wij verafschuwen dan ook zogenaamde 'Amsterdamse' praktijken. Wij slopen niets, stellen ons niet agressief op en spelen niet met lucifers. Focus probeert enkel haar ideaal te verwezenlijken: commerciële radio op een professionele basis, 24 uur per dag, zeven dagen per week. En als je dat nu wilt, dan moet je wel de wet overtreden, dat kan niet anders.

We hebben natuurlijk wel eens een grapje met de RCD uitgehaald. Zo hebben we ooit eens een 'Harry' (koosnaampje voor een legerzender) van 400 watt op ingenieuze wijze onder de fundering van een huis gebouwd. In het verwarmingshok stond dan een nepzender. We hadden het zo geschakeld dat, wanneer de nepzender zou worden uitgezet, 'Harry' ook zou uitgaan. Zodoende heeft de RCD 2 of 3 keer een nepzender meegenomen. Totdat op een middag de RCD de nepzender mee nam maar onze 'Harry' gewoon aan bleef. Toen we daar achter kwamen hebben we hem onmiddellijk uitgezet, maar de RCD had het kennelijk toch op de terugreis gehoord, dus die kwamen even later weer terug. Ze hebben het hele huis overhoop gehaald, plafonds uitgebroken, maar 'Harry' hebben ze niet gevonden. Later helaas wel. Maar ik denk niet dat Focus hierin een uitzondering is, ieder illegaal station maakt dat soort zaken wel eens mee.

Het neerhalen van onze splinternieuwe zendmast ter waarde van f 10.000,- vonden wij een minder leuke RCD-actie. We hadden een dertig meter hoge 'vakwerkmast' in een weiland neergezet. Om deze mast staande te houden moesten we er eerst 10 kub. beton onder storten. Het mastje heeft er drie weken gestaan. Toen is hij met behulp van een hoogwerker door een speciaal RCD-team uit Klootwijk weggehaald. 'Amsterdam heeft 't

wel', wat dat betreft. Daar zet je gewoon een antenne op het dak van een flatgebouw. Huismeesters en woningbouwverenigingen in Alkmaar zien niet zo graag antennemasten op hun daken staan. We hebben het wel geprobeerd, maar op een gegeven moment werden we meer door huismeesters en woningbouwverenigingen uit de lucht gehaald dan door de RCD. Dan ben je toch verkeerd bezig, denk ik."

Wanneer in Nederland radiofrequenties worden vrijgegeven voor legale commerciële radio, dan zullen hier veel gegadigden voor zijn. Waaronder Focus 103. Sjoerd: „Indien blijkt dat er dan geen frequentie voor Focus is weggelegd, dan stoppen we er mee. Op dat moment wordt er immers in een behoefte voorzien, en is illegaliteit overbodig. Maar inmiddels hebben we geleerd niet al te ver vooruit te kijken. Het kan morgen immers afgelopen zijn met Focus 103. Dan gaan we soft-ijs verkopen, of zo."

Jan Palmer.

De radio van . . . **TON DAALHUISEN** programmamaker TROS-radio

Vanaf het januari-nummer zal deze rubriek iedere maand in het FRM terugkeren. Het is de bedoeling dat een man of vrouw uit het radio-vak vertelt hoe hij of zij naar de radio luistert.

Kortom, de radiomaker wordt luisteraar.

Ton Daalhuisen, programmamaker radio bij de TROS, geeft als eerste antwoord op de volgende zes vragen.

Hoe vaak luistert u naar de radio?

De radio 'achtervolgt' mij de hele dag en soms ook gedeelten van de nacht. Ik luister zoveel als mogelijk naar alle TROS-programma's op Radio 1 t/m 5. Dat gaat wekelijks om ongeveer 64 uur en het zal duidelijk zijn dat de vier radiotoestellen thuis, de autoradio, de installatie in mijn werkkamer en verder alles wat op mijn weg komt, hulpmiddelen zijn de programma's te volgen. Maar hoe vaak en waar ik nu precies luister kan ik niet zeggen, – het medium speelt me dag en nacht door het hoofd.

Wat is uw favoriete radio-zender en waarom?

Mijn voorkeur voor bepaalde zenders is afhankelijk van een aantal factoren. Herkenning en gewenning spelen daarbij belangrijke rollen. Maar ook het fenomeen 'leeftijd' is door de loop der jaren een grote rol gaan spelen. Was vroeger Hilversum 3 mijn favoriete zender, dan is dat anno 1986 duidelijk omgeslagen in een voorkeur voor Radio 2.

Dat geldt overigens niet voor iedere dag van de week. Het gebruik van de Omroepwet en de afspraken met betrekking tot de zenderkleuring verschillen per omroep zodanig dat Radio 1 een uitstekend

alternatief is als er op Radio 2 programma's worden uitgezonden die er niet thuis horen.

Wie is uw favoriete programmamaker?

Ik heb grote bewondering voor Wim Bosboom. Het stimuleert mij zeer dat een man met zoveel ervaring nog zo enthousiast kan zijn over zijn werk. Dit heeft een uiterst positieve uitwerking – speciaal binnen de Radio 1 sectie van ons bedrijf. Hij draagt zijn ervaring zeer subtiel over aan jongere kollega's en dat is heel wat waard. Later, hopelijk heel veel later, zal pas blijken 'hoeveel'.

Is er iets dat u momenteel mist op de nederlandse radio?

Ik mis een volwaardige nieuws- en aktualiteitenzender. Dat zou Radio 1 moeten zijn maar 'het Radio 1-kontrakt' maakt het uitzenden van dit soort programma's in feite onmogelijk. Het meest populaire radioprogramma op Radio 1 is dan ook 'Arbeidsvitaminen'!

Hoe ziet u het medium radio in de toekomst?

In de nabije toekomst zullen uitzendingen via de satelliet tot de mogelijkheden behoren en ik ben er van overtuigd dat de techniek snel oplossingen zal vinden voor de ontvangst d.m.v. portable-toestellen en autoradio's, iets wat nu nog niet mogelijk is. Maar de politiek in Nederland is daar nog niet rijp voor. De zojuist – na jaren van geharrewar – aangenomen Mediawet is een schoolvoorbeeld van behoudendheid. Maar we zullen er tot medio 1990 mee moeten leven.

Overigens zitten er ook goede kanten aan dit bestel. Via wettelijk vastgelegde percentages garandeert de huidige zenderkleuring aandacht voor allerlei minderheden. Daartoe behoren naar mijn mening trouwens niet alleen kulturele en etnische minderheden, maar ook doelgroepen die van jazz, country en zelfs klassieke muziek houden. Voor deze groepen zie ik de toekomst met enige zorg tegemoet. Want cultuur is duur en niet commercieel. En dat zal bijna onvermijdelijk een verschraving van het aanbod in gaan houden.

Luistert u naar illegale radiostations en wat is uw mening daarover?

Ja, dat doe ik ook nog en ik word daar niet echt vrolijk van. De goeden niet te na gesproken, in de meeste gevallen gaat het toch om hobbyisten die het alleen maar spannend, leuk of interessant vinden om in de naaste omgeving 'gehoord' te worden. De gevolgen daarvan zijn bekend. Nog los van wettelijk en auteursrechtelijke overtredingen worden ook fatsoensnormen overschreden. Niemand heeft me nog kunnen uitleggen welk doel daar echt mee is gediend.

Ton Daalhuisen

Laser

Waar niemand meer op durfde hopen is dan toch eindelijk gebeurd; in de nacht van zondag op maandag (16/17 november) vertrok het zendschip uit de haven van Harwich. Officieel moest het schip nog een scheepsinspectie ondergaan, maar daar wilde de eigenaar niet meer op wachten. Heimelijk sloop men dus uit de haven op weg naar de monding van de Theems. In eerste instantie ging men enige mijlen uit de kust voor anker liggen, maar al gauw zette men koers naar het 'Knock Deep'.

Aan boord zijn er twee studio's. Volgens sommigen is er een bestemd voor de Engelstalige uitzendingen, en de andere voor eventuele Nederlandse uitzendingen. Volgens het persbericht zal men een plaatsje zoeken op de 576 Khz of op de 531 Khz.

Ook bestaat de mogelijkheid dat men koers zet naar de Belgisch-Nederlandse kust, dit om de Britse overheid niet tot optreden te dwingen. Mocht The Communicator inderdaad in de buurt van de Nederlandse kust voor anker gaan, dan kan het een grote concurrent voor Monique worden. Deze mogelijkheid is trouwens helemaal niet zo'n slechte: Het voorkomt ingrijpen van de Britse overheid en uiteindelijk is de luisteraar gebaat bij concurrentie...

Radio Monique: in moeilijkheden of in staking?

Van maandag 17 november 1986 tot en met woensdag 26 november heeft men aan boord van Monique praktisch non-stop muziek gedraaid. Oorzaak: De nederlandse dj's vonden het erg vervelend dat ze niet op tijd werden afgelost. Een beetje onredelijke beslissing van de heren. Het spookte namelijk zo sterk op de Noordzee, dat men met de beste wil van de wereld het schip niet kon bereiken. 'Tenderen' met windkracht 7 of 8 zou betekenen dat men schipbreuk zou lijden, en dat is toch het laatste dat men wil. Als je dj op een zendschip bent, dan weet je dat de tender je bij windkracht 8 niet kan komen oppikken, al wil je nog zo graag even naar huis.

De Monique-organisatie heeft hier zeer terecht voor veiligheid en geen risico's nemen gekozen.

Op dit moment zijn aan boord: Wim de Valk, Erwin van de Bliet, Jan Veldkamp en Herbert Visser. Een uitstekende ploeg, die voor menigmaal muzikaal uurtje kan zorgen. Over de dagelijkse gang van zaken aan boord van Monique bericht Wim de Valk elders in dit blad.

Rob Olthof.

Peter Douglas: via jingles tot Soundmix-Show finale

De vaste klanten van B & M Producties kennen hem al. Vele jingle-pakketten zijn door hem ingezongen. Het laaiend enthousiaste applaus van een technicus was hem echter niet genoeg. Bij B & M Producties pleegde men een paar telefoontjes en afgelopen 27 december was het resultaat daar: als Frank Sinatra won hij de SOUNDMIX-SHOW en gaat door naar de Finale.

Peter Douglas maakt zich echter niet druk en werkt keihard aan 'all his tomorrows'...

Peter Douglas en Henny Huisman

Peter Douglas werd op 13 mei 1958 in Naarden-Bussum geboren als Jean Pierre van der Sluis. Zijn vader was confectionair en het verbaasde dan ook niemand dat hij reeds op 24-jarige leeftijd top-verkoper bij de Society-Shop was. Maar tussen de zijden dassen en dure smokings door bleef hij zich bezig houden met dat wat zijn enige en grootste hobby is: zingen.

Via de beroemde cliëntele van de Society-Shop trad hij vele malen op in diverse radioprogramma's. Vele bekendheden waren erg onder de indruk van zijn zang en er werden hem diverse toezeggingen gedaan. „Maar daar is nooit iets van terechtgekomen” zegt Peter Douglas nu. „Na een optreden of gesprek hoorde ik niets meer. Enthousiast zijn is niet moeilijk, maar

kennelijk kan niet iedereen zijn beloftes waarmaken.” In deze sfeer verliep de kennismaking met de 'showbusiness' van Nederland. De doorbraak liet echter op zich wachten. Dat veranderde toen hij in contact kwam met Ferry van Beek en Richard Misseyer van B & M Producties. Tijdens de zangsessies ontdekte Richard Misseyer, die al eerder de nummer 1-hit 'Last night a DJ saved my life' produceerde, dat hij met een zanger van formaat had te maken. Er werd wat geoefend en men pleegde een paar telefoontjes... Binnen twee maanden was de Soundmix-Show van 27 december opgenomen. Peter Douglas heeft als Frank Sinatra de aflevering met glans gewonnen. En de Finale? Wie zal het zeggen...?!

Ondertussen blijft Peter Douglas er zelf nuchter onder: „Voorlopig is het keihard werken. We zijn nu druk bezig aan een single.”

Naast de drukke werkzaamheden zijn er ook plannen voor een LP, en uiteraard nemen de vele optredens ook aardig wat tijd in beslag. Voorlopig combineert Peter Douglas dit alles nog met zijn baan. Het drukke leven heeft hij er graag voor over. Als vrij-

gezel kent hij immers maar een passie, en dat is zingen. Zo blijft hij bijvoorbeeld jingles opnemen, want: „Hoe druk ik het ook heb, dat blijf ik enig vinden om te doen. Het is in zekere zin heel creatief werk”.

Mits hij het in de Finale van de Soundmix-Show net zo goed doet als in de gewonnen aflevering, ligt het voor de hand dat we nog veel van hem zullen horen. „Ik hoop het,” zegt Peter, „het zou leuk zijn. Maar ik zal alles proberen om heel normaal te blijven doen. En mocht ik af en toe met mijn hoofd in de wolken lopen, dan zet ik gewoon een plaat van Sinatra op. 'My masters Voice' zet me dan wel weer met twee benen op de grond.”

Peter Douglas met Richard Missever en Ferry van Beek van B&M Producties

BRIEVEN

Beste FRM,

Bijna alles op het radio-gebied staat in het teken van de FM. Sinds radio Monique op de middengolf zit mag ik graag naar de MG luisteren. Helaas heb ik bij verschillende radio's nogal last van 'weglopende zenders'. Nu vraag ik me af of de digitale radio's daar ook last van hebben. Je zou zeggen van niet; de frequentie kan toch vast ingesteld worden? Graag zou ik adviezen ontvangen.

Veel succes met het FRM!

A. Ommey Diksmuide, België

red: Een digitale tuner heeft als het goed is geen last van weglopende zenders. De kwaliteit van de oscillator in de tuner is hier bepalend, en bij digitale tuners is dat vaak prima in orde. Bij autoradio's en oudere radio's is dat vaak wat minder. Oorzaak van dat weglopen is vaak een plotseling temperatuur- of spanningsverschil.

Beste FRM,

Naar aanleiding van nogal wat negatieve berichten over ons in vorige FRM's willen we graag zelf het een en ander kwijt.

- Onze zender van 180 watt stoort beslist niet! We werken met zenders die aan de PTT-eisen voldoen.
- We hebben helemaal nooit beweerd dat we een super-station zijn; we proberen het alleen maar zo leuk mogelijk te doen, met eigen nieuws en lokale informatie. Opscheppen is niet onze bedoeling.
- We zenden nog steeds 24 uur per dag uit met de volgende medewerkers: Rinus van der Velden, Mike Davis, Peter van Amstel, Rob de Jong, Fred Graafland, John van der Wilt, Jerry Neeskens, Tony Winter en Lydia van Veen.

We hopen dat hiermee een paar dingen zijn rechtgezet.

Stad Centraal FM 90.1
Postbus 42535
Rotterdam

red: Wat ons betreft wel, maar we hebben de PTT gebeld en die wilde ook even wat recht zetten: de enige illegale zender die aan de PTT-eisen voldoet is een in beslag genomen zender.

Beste FRM,

In vorige FRM's heb ik jullie bijlage gezien. Complimenten! Het ziet er schitterend uit.

Alleen zie ik niet in wat Adam Curry met vrije radio te maken heeft. Voor de rest succes met het blad. We blijven het lezen!

J. Beekman, Almelo

red: Adam heeft vanaf zijn veertiende bij diverse illegale radiostations plaatjes gedraaid. Zelf gaf hij als antwoord op je brief dat hij ook bij Veronica nu een grote vrijheid van werken geniet.

Geluid als probleem

Deel I: de microfoon

Jochem Zandvliet, professioneel geluidstechnicus, zal in een serie artikelen dieper in gaan op de problemen rond geluid in het algemeen. En problemen zijn er genoeg, want geluid moet aangenaam klinken, getransporteerd en gecorrigeerd worden, en men moet het kunnen bewaren. Tevens moet men het kunnen mengen met andere geluiden, en kunnen versterken of uitzenden.

Maar hoe het ook zij, alle problemen beginnen, net als het geluid, bij de microfoon.

Een geluidsbron doet de luchtdeeltjes trillen. Bereiken die trillingen ons oor, dan gaat er in ons oor iets meetrillen. Deze bewegingen worden doorgegeven aan onze persoonlijke centrale computer die ons doet constateren: 'Hé, ik hoor iets!'

Bovengenoemde trillingen nemen sterk af met het groter worden van de afstand. Toch willen mensen ook dingen horen die ver van hen vandaan plaats vinden. Vanwege de hinderwet is men gaan zoeken naar manieren om geluid te transporteren.

Nu is van electriciteit bekend dat het gemakkelijk over grote afstanden vervoerd kan worden zonder al te veel te verliezen. Als het nu eens mogelijk zou zijn om de geluidstrillingen in electriciteit om te zetten en het na vele kilometers weer van elektrische naar geluidstrillingen te transporteren.

Tenslotte moesten er nog mensen naar de maan, dus dat probleem moest ook lukken...

De microfoon

De microfoon heeft tot taak geluidstrillingen op te vangen en deze om te zetten in overeenkomstige elektrische trillingen. De meest gebruikte microfoon is, nog steeds, de koolmicrofoon.

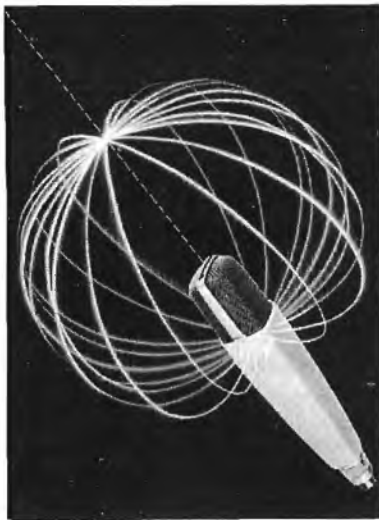

Koolmicrofoon

Een dicht doosje gevuld met koolkorreltjes is afgesloten met 'n dun plaatje; een membraam. Dit wordt, als er geluid tegen aan komt, in trilling gebracht. De koolkorreltjes worden min of meer in elkaar gedrukt waardoor de elektrische weerstand gelijk aan de geluidsdruk zal veranderen. Sturen we nu door die micro-

foon een gelijkstroom, dan zal die stroom gaan variëren wanneer we in de microfoon praten. Deze elektrische trillingen kunnen kilometers ver via bijvoorbeeld het telefoonnet worden getransporteerd. In bijna elke telefoon zit dan ook een koolmicrofoon. Deze microfoon is ideaal voor spraak maar, net als een zogenaamde kristalmicrofoon, niet voor muziek te gebruiken. De geluidstrillingen worden in dit systeem namelijk niet voor 100% omgezet in gelijkvormige elektrische trillingen. Het signaal wordt dus enigszins vervormd. Ook het frequentiebereik is niet voldoende groot om deze microfoon voor andere doeleinden dan spraak te gebruiken.

Een iets betere microfoon is de dynamische microfoon. Een zeer dun plaatje trilt ook nu weer mee met de geluidstrillingen. Aan dit plaatje ofwel het membraam zit een spoeltje bevestigd dat zich in een magnetisch veld bevindt.

Dynamische microfoon

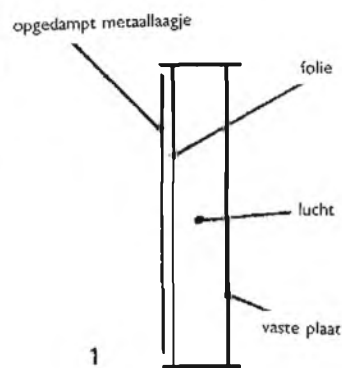
Als dit spoeltje wordt bewogen, al is het maar miniem, dan wekt dat binnen het magnetisch veld een spanninkje op. Hoe kleiner nu de massa van het membraam met daaraan vast het spoeltje, des te nauwkeuriger zal het afgegeven elektrische signaal overeenkomen met de trillingen van het geluid. Dit resulteert in minder vervorming en een grotere gevoeligheid voor hoge frequenties, naast een betere transiënt weergave (= de aanzet van een trilling). Gestreeft moet dus worden naar een massa-loos membraam. Iets wat redelijk gelukt is met de condensator-microfoon.

Een zeer dunne kunststof-folie waarop een laagje metaal is opgedampt vormt een van de twee platen van een kleine condensator. Door de geluidstrillingen varieert de afstand van het membraam t.o.v. de vaste plaat. De waarde van deze condensator zal dan ook variëren gelijk aan die van de geluidstrillingen.

Wordt deze condensator geplaatst in een elektronische schakeling dan wordt de condensator waarde verandering omgezet in een elektrische trilling.

Doordat de massa van het membraam zo goed als te verwaarlozen is zijn condensator-microfoons hoogwaardige microfoons. Ze zijn echter ook

heeft een beperkte levensduur omdat het condensator-membraam in de fabriek elektrisch is opgeladen. Het batterijtje in deze microfoon is nodig om de voorversterker te voeden. Bij een gewone condensator-microfoon is een externe voeding nodig, de zogenaamde fantoomvoeding. Die geeft de condensator een werkspanning en voedt het versterkertje binnen in de microfoon

Condensator van een condensator microfoon

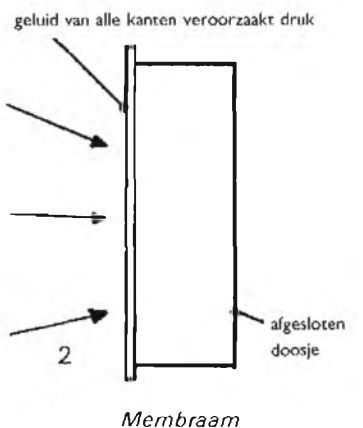
vrij duur. Een goedkopere uitvoering van condensator-microfoon is de zogenaamde elektret microfoon. Dit type

Elektret microfoon

De richtingsgevoeligheid van microfoons

Wordt het al eerder genoemde membraam van wat voor soort microfoons dan ook (dynamisch of condensator) bevestigd op een dicht doosje, zodat het membraam het

doosje afsluit, dan kunnen er geen geluidstrillingen het membraam aan de achterkant bereiken.

Uiteraard gebeurt dat wel via de voorkant. Het membraam trilt dan mee op alle geluiden welke geproduceerd worden rondom de microfoon, met andere woorden, de microfoon is rondomgevoelig en heeft een KOGELkarakteristiek. Wordt zo'n rondom gevoelige microfoon aangesloten op bijvoorbeeld een versterker-installatie, dan is de kans groot dat de microfoon zichzelf hoort, en dat weer versterkt, waarna hij zichzelf weer hoort en dat ook weer versterkt . . . Dat verschijnsel heet rondzingen, of op z'n engels 'feedback'.

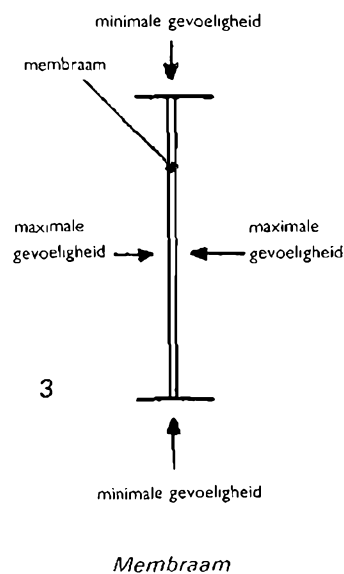
Een rondom gevoelige microfoon hoort ook de akoustiek van een ruimte. Is de akoustiek slecht, dan zal het geluid hol klinken. Harde wanden, plafond en vloer reflecteren het geluid. Deze reflecties bepalen de klank van de ruimte. Een zogenaamde dode ruimte heeft weinig reflecties, maar daarover later meer.

Een rondom gevoelige microfoon hoort ook na het directe signaal veel van deze reflecties; dit geeft een soort echo-effect. Vandaar het holle geluid.

Het rondzingen, de slechte akoustiek en het oppikken van niet gewenste naburige geluiden zijn nadelen die kunnen worden verminderd door gebruik te maken van gerichte microfoons.

Een los opgehangen microfoon-membraam heeft geen kogelkarakteristiek. Geluiden die loodrecht op het oppervlak van het membraam komen, geven altijd de grootste

uitslag, dus de maximale gevoeligheid. Komt het geluid echter vanaf het verlengde van het membraam dan is de gevoeligheid theoretisch nul. Als we met onze geluidsbron nu een rondje om de microfoon lopen dan heeft het membraam van de microfoon 2 maal maximaal en 2 maal minimaal het geluid omgezet in een electrisch signaal.

Tekening 3

Dit is een gerichte microfoon met twee hoofdrichtingen, dus een dubbele kogel of acht-vormige karakteristiek. Deze microfoon moet zo worden opgesteld dat ongewenste signalen de microfoon bereiken via de 'dode' hoeken.

De kogel en de dubbele kogel zijn twee uitersten.

We weten nu:

- 1) Een membraam bevestigd

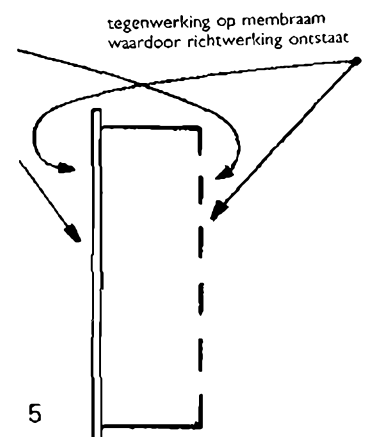
op een doosje zodat deze aan een kant wordt afgesloten. Dit levert een rondom gevoelige microfoon op (kogelkarakteristiek).

- 2) Een vrijhangend membraam zodat de geluidstrillingen het membraam aan beide zijden kan bereiken, dit levert een 8-vormige gevoelige microfoon op (dubbelkogelkarakteristiek).

Indien we een microfoon zouden ontwerpen die deze karakteristieken beide zou bezitten dan mogen we deze vectorisch optellen, dus:

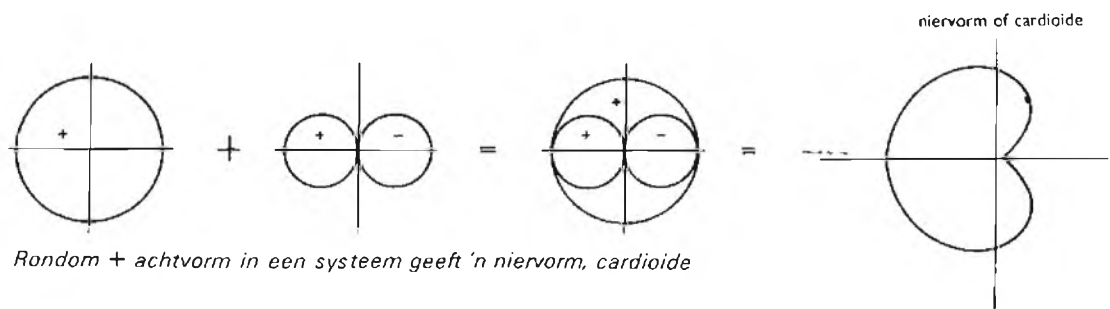
Tekening 4

De ontstane vorm is een nier-vorm ofwel een cardioïde. In de praktijk wordt deze optelling bereikt door een membraam op een gedeeltelijk afgesloten doosje te monteren.

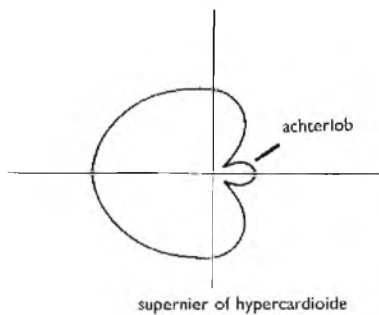
Tegenwerking van geluid veroorzaakt richtwerking microfoon

Tekening 5

Tekening 4

Een microfoon met een nierkarakteristiek is aan de voorkant maximaal gevoelig en aan de achterkant maximaal ongevoelig. Aan de zijkanten middelmatig gevoelig. Een nierkarakteristiek ontstaat dus door bij een cirkel een even grote 8-vorm op te tellen. Indien nu de achtvorm groter zou zijn dan de kogel ontstaat er de zogenaamde superniervorm ofwel de hypercardioide. Deze microfoon wordt van achteren weer een beetje gevoelig maar de ontstane twee dode hoeken vallen nu schuin naar achteren. De maximale gevoeligheid heeft de voorkant.

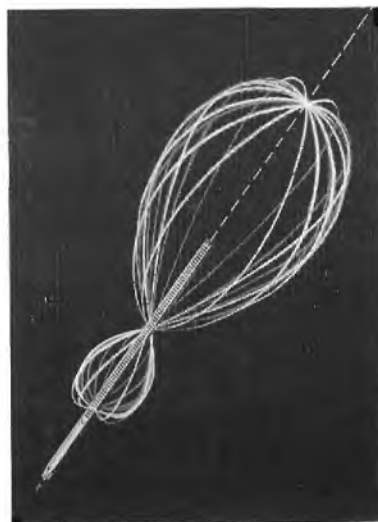

Tekening 6

Dit is een zeer goede richtkarakteristiek en deze supernier-microfoons worden veel gebruikt daar waar rondzingen, akoustiek of overspraak (= het horen van niet gewenste geluiden) een probleem is.

De praktijk

Het is logisch: elke microfoon hoort het geluid het beste als hij vlakbij de geluidsbron wordt geplaatst. Zo vindt een richtmicrofoon het fijn wanneer hij naar het geluid toe wordt gericht. Bij het richten moet er op gelet worden dat de meest ongevoelige hoek naar eventueel ongewenste geluidsbronnen staat gericht.

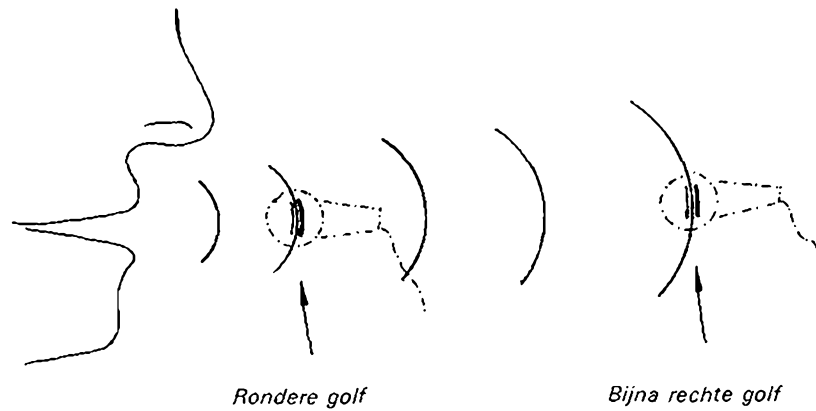

Richtmicrofoon

Er bestaan zeer gerichte microfoons die op een afstand van een aantal meters het geluid toch nog zeer goed op-

pikken. Dit is handig als – bijvoorbeeld bij een videoproduktie – de microfoon buiten beeld moet blijven. Maar het blijft gelden; probeer de microfoon zo dicht mogelijk bij de geluidsbron te krijgen.

Terwijl er in een microfoon gesproken wordt produceert de mond luchtstroompjes die zeer krachtig kunnen zijn. Houd je hand maar eens voor je mond en zeg: 'populaire televisie-programma's'. Als deze luchtstroompjes zonder te worden afgeremd op het membraan komen dan produceert de microfoon harde ploffen of ploppen. Deze luchtstroompjes, maar ook de wind bij buitenopnamen, zijn af te remmen door een zogenaamde plopkap of -bol. Ook kan je er voor zorgen dat de lucht niet recht in de microfoon komt door er langs te praten. Bij het interviewen kun je het beste een rondomgevoelige microfoon gebruiken, – naast het feit dat veel geïnterviewden geen microfoontechniek bezitten, vang je ook wat omgevingsgeluiden op. En dat kan de sfeer van een interview wat gezelliger maken.

Een gerichte microfoon geeft meer lage tonen naarmate deze dichterbij de stem komt. Dat komt doordat een stem, maar ook bijna alle andere bronnen het geluid rondom verspreiden. Een membraam dat zich dicht bij de geluidsbron bevindt zal zodoende een andere 'kromming' te zien krijgen dan een membraam dat zich wat verder bevindt. Immers, de buiging is bij kleinere cirkels groter.

Het meest dichtbij geplaatste membraam wordt door lagere frequenties meer bewogen dan door hogere zodat het geluid, bijvoorbeeld de stem, te veel aan lage frequenties heeft. Een beetje 'laag' affilteren of gewoon iets meer afstand van de microfoon nemen doet wonderen.

Jochem Zandvliet

Het FRM is een uitgave van Rinand Media bv
 Adres : Postbus 1247, 1000 BE Amsterdam
 Telefoon : 020 - 68 31 78
 Druk : Nimo Druk, Monnickendam
 Distributie : Betapress, Gilze
 Medewerkers : Edwin Kopper, Jan Palmer, René Bekking, Daniëlle Cooper,
 Jochem Zandvliet, Shirley Halsema, Martin de Groot,
 Jeroen van Baaren, Rob Olthof
 Juridische adviezen : Lucas Goes
 Fotografie : Peter Mathijssen, Menno Dekker, Piet van Rooijen e.a.
 Lay-out : Jan-Tiedo Huese

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door middel van boekdruk foto-offset, fotokopie, microfilm of welke andere methode dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Radio BEO staat voor: „omroep voor Breda en omstreken”. Op de 97.1 Mhz Kabel zenden ze elke middag van vijf tot zeven uur uit. Adres: St Janstraat 1 bis, 4811 ZK Breda. Telefoon: 076 - 227700.

De redactie van het FRM zou graag reacties willen ontvangen van stations buiten de Randstad. Dit in verband met nog te verzorgen reportages. Reacties naar Postbus 1247, 1000 BE Amsterdam.

De burgemeester van Amersfoort schijnt op de legale omroep een eigen commentaar te verzorgen. Octaaf radio in Amsterdam laat desgevraagd weten dat ze er geen bezwaar tegen hebben als Ed van Thijn af en toe eens een nachtje komt presenteren.

Nieuws voor deze rubriek is welkom via het postbusnummer van het FRM, met vermelding van 'kort nieuws'.

De schoorsteen van waaruit Unique FM ooit bijna landelijk te ontvangen was, is als het goed is 13 december j.l. opgeblazen. Ex-Unique medewerkers hebben deze – wat late – reactie nog geprobeerd tegen te houden door een stichting in het leven te roepen: „redt de schoorsteen”. Daar is niets meer van vernomen. Van de schoorsteen ook niet, trouwens.

Superradio in Amersfoort, 94.6 FM is een 24-uurs-station wat de laatste tijd zeer succesvol uitzendt. Er worden mensen voor de dag-programmering gezocht. Heb je interesse, schrijf dan naar Postbus 151 in Leusden. Kwaliteit en ervaring worden als vanzelfsprekend ervaren.

Radio Amsterdam-Noord gaat het voor de wind. Men denkt er over om 24 uur per dag uit te gaan zenden, in plaats van alleen maar de weekends. Deze overweging komt voornamelijk voort uit de enorm hoge luisterdichtheid.

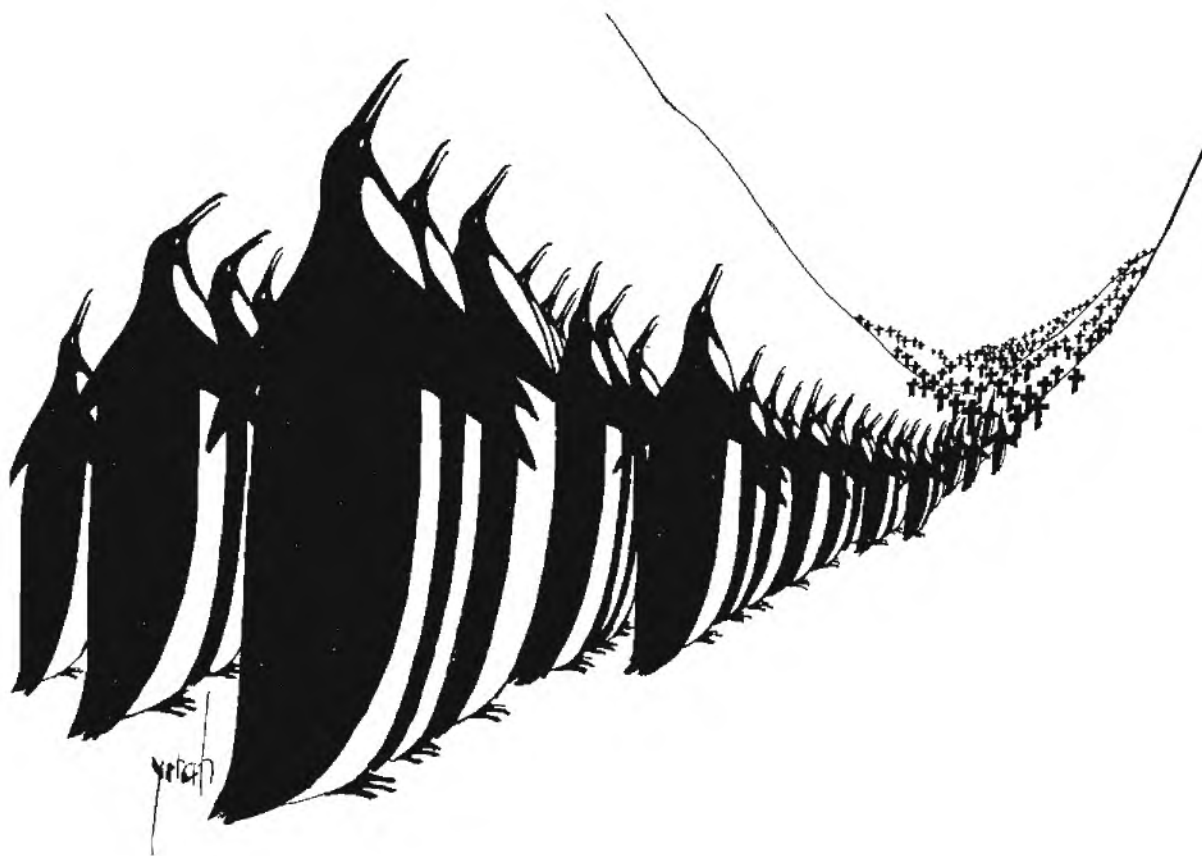
Bij het jinglebedrijf 'Sound & Vision' in Den Haag heeft onlangs de RCD een inval gedaan. De administratie en de studioapparatuur zijn in beslag genomen. De aanklacht: medewerking aan illegale radiostations. Voor langere levertijden wordt vriendelijk begrip gevraagd. De afloop volgt in het februari-nummer.

In Alkmaar en Amsterdam is 'Quality FM' van start gegaan. Het is een 24-uurs non-stop station dat puur easy-listening draait. Meerdere plaatsen in Nederland zullen binnenkort ook 'Quality' op de FM kunnen verwachten, mits alles volgens de goed voorbereide plannen verloopt.

IS DIT DE TOEKOMST VAN ANTARCTICA?

Antarctica was tot voor kort het laatste onbedorven continent. Tot voor kort. Want sinds de mens ontdekte dat Antarctica rijk is aan bodemschatten is het gedaan met de rust. En, erger nog, ook met de levens van veel van de natuurlijke bewoners van dit werelddeel.

Greenpeace vindt dat heel Antarctica tot natuurreservaat moet worden uitgeroepen: het eerste Wereldnatuurpark.

Antarctica moet onaangetaast blijven. En daar voert Greenpeace actie voor.

Zoals altijd doen we dat zonder geweld. Maar zonder uw hulp zijn we nergens.

Word daarom ook donateur van Greenpeace. Uw gift helpt ons echt enorm.

Ik help Greenpeace en word donateur. Als ik minimaal een tientje stort, krijg ik bovendien 4 x per jaar de Greenpeace kwartaalkrant. Deze bon gaat naar: Greenpeace Nederland, antwoordnummer 10734, 1000 RA Amsterdam.
Bellen mag ook: 020-261877.

GREENPEACE

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

ZONDER UW HULP ZIJN WE NERGENS.

TOT ZOVER

Het eerste vernieuwde nummer van het FRM. Een prettig 1987 toegewenst, trouwens. We hopen dat het komend jaar precies gaat brengen wat u er van verwacht. Dat geldt ook voor dit eerste nummer. We hopen dat de veranderingen u bevallen.

Tijdens de voorbereidingen hebben we gemerkt dat het niet eenvoudig is om het iedereen naar de zin te maken. Desondanks denken we dat we 'n eind gekomen zijn. Mocht u naar aanleiding van dit eerste nummer reacties en/of opmerkingen hebben, dan stellen wij het op prijs als u die ons laat weten. Dat kan via het in het colofon vermelde postbusnummer. Voor alle abonnees geldt een abonneenummer: dit staat boven het adres vermeld op het adres-label. We hopen dat u dit bij alle correspondentie gebruikt. Het zal de afhandeling aanzienlijk versnellen.

Verder kunnen we vermelden dat de ledenwerf-actie tot nu toe een groot succes is. Honderden 'shouts' zijn de deur uitgegaan. Mochten sommigen wat lang op hun cassette gewacht hebben, dan is het onverwacht grote aantal daar de oorzaak van. Onze excuses daarvoor.

En het volgende nummer? In ieder geval vertelt Simone Walraven over haar werk en hoe ze dat gekregen heeft. Tevens de beloofde reportage over de platenmaatschappij Dureco en aandacht voor diverse stations in Nederland en België. De rest van de inhoud houden we nog even voor ons, in februari weet je meer !

Namens alle medewerkers, tot dan !

Jeroen van Baaren

HET HOOGTEPUNT IN IEDER PROGRAMMA: B&M PRODUKTIES

jingles en commercials

zeeburgerpad 33 — 1019 aa amsterdam — 020 - 658551